

kuzey

bederi: 1.000.000 tl

2002

ubat/mart

yıldızı

edebiyat dergisi

[yeniden]

sayı: bir

ISSN 1303-3476

İÇİNDEKİLER

- 1 Pusula - Kuzey Yıldızı
- 2 Söyleşi: Mustafa Köz
- 6 Çeviri Şiir: Anne Rouse - Nice Damar
- 7 Saçlarımı Sancıma Sür - Hamdi Özyurt
Dudakların Titrek Kanarya Kanadı - Fatih Özcan
Avuntu - Özgün Ulusoy
- 8 Kadın - Gülfidan Kement
- 10 Sanatı ve Şiiri Anlama Yolunda Sanatçı Bakışı - Emrah Altınok
- 13 Kimin İçin - M. Halit Umar
- 14 Ben Senin Duygularından Biriyim - Zafer Yalçınpınar
- 16 Yürüyüş - Ulaş Nikbay
- 18 "Var" Olan Dergiler Üstüne - Kadir Aydemir
- 19 Yirmi Yaş Düşleri - Özge Dirik
16 Ocak 2002 - Umut Öz
- 20 Bir Çoşkudur Kısafilm, Aşkla Üretilen... - Korkut Akın
- 22 Sessizliğin Bekçisi - Kadir Aydemir
Toplama - Vedat Kamer
- 23 Odalar - Çağla Cömert
- 26 Mr. and Mrs. Brown - Kaybettim - Gökçe Polatoğlu
- 27 Bu Aşk Bana B Tipi - Mutlu Can Güvendir
- 28 Kuğu Yaması - Tekin Gönenç
Terbiyesiz Ahlak - Barış Özgür
- 29 ...Ve Akıl Bitti - Emrah Altınok
Umutçu - Özgür Macit
- 30 Kurdele Türküsü - Arzu Çur
E-Söyleşi: Memet Fuat
- 31 Yüzümü Ör Yağmurla - Faruk Bal
Yürüyerek Geçtim Gecedden - Ahmet Boyun
Angelica - Duncan Patterson
- 32 Kırıktan mı Sözlükten mi? - Ulaş Nikbay

YAZARLAR

Ahmet Boyun (aboyun@hotmail.com)
Arzu Çur (arzucur@hotmail.com)
Barış Özgür (cerenozg@superonline.com)
Çağla Cömert (caglacomert@hotmail.com)
Emrah Altınok (emrahaltinok@yahoo.com)
Faruk Bal (farukbal@turk.net)
Fatih Özcan (pegasusian@yahoo.com)
Gökçe Polatoğlu (kehribar@hotmail.com)
Gülfidan Kement (gulfidankement@hotmail.com)
Hamdi Özyurt (hamdi.ozyurt@telia.com)
Kadir Aydemir (kadiraydemir@mynet.com)
Korkut Akın (korkutakin@hotmail.com)

Kuzey Yıldızı (kuzeyyildizi@kuzeyyildizi.com)
M. Halit Umar (m.umar1@chello.nl)
Mutlu Can Güvendir
Nice Damar (tulindamar@ixir.com)
Özge Dirik (ozgedirik@hotmail.com)
Özgün Ulusoy (ozgun_ulusoy@hotmail.com)
Özgür Macit (macit@kuzeyyildizi.com)
Tekin Gönenç (tekin_gonenc@hotmail.com)
Ulaş Nikbay (ulasnikbay@kuzeyyildizi.com)
Umut Öz (gandalf@yolgezer.net)
Vedat Kamer (vkamer@kuzeyyildizi.com)
Zafer Yalçınpınar (zaferyal@kuzeyyildizi.com)

[ky9?] Kuzey Yıldızı iki bin bir yılını sekiz sayı çıkartarak tamamlamıştır. Fanzinden dergiye terfi ederken 'yeniden bir' dememiz gerekiyormuş. Eski sayılar mı, hâlâ www.kuzeyyildizi.com adresinde. ky 1-8'den bir seçki oluşturulması gündemde.

Kuzey Yıldızı

E d e b i y a t D e r g i s i

ISSN 1303-3476

Sayı: Bir - Şubat / Mart 2002
Ederi: 1.000.000 TL

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Ulaş Nikbay

Genel Yayın Yönetmeni
Vedat Kamer

Editörler
Özgür Macit, Vedat Kamer

Kapaklar
Ön: Çağla Cömert'in resmi (sayfa 22) ve
Zafer Yalçınpınar'ın fotoğraflarından
Atay Uludokumacı ve
Özgür Macit tarafından hazırlanmıştır.
Arka: Barış Özdemir'in 'Avare' adlı fotoğrafı

Fotoğraflar
Zafer Yalçınpınar

Baskı
Ceren Ofset

Abonelik
Yurtiçi yıllık abonelik bedeli kişiler için
7.500.000 TL, kurumlar için 12.500.000 TL dir.
Yurtdışı yıllık abonelik bedeli kişiler için 20\$,
kurumlar için 35\$ dir. Abone olmak için gerekli
ücreti banka hesap numaralarına yatırdıktan sonra
dekontun PK 200 81302 Kadıköy / İstanbul
adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Hesap Numaraları: Türkiye İş Bankası
TL: 1068 0742548 -- Dolar: 1068 3254024
(Vedat Kamer adına)

İletişim
PK 200 81302 Kadıköy / İstanbul
e-posta: kuzeyyildizi@kuzeyyildizi.com
web: http://www.kuzeyyildizi.com
telefon: 0535 5549730 [Vedat Kamer]
0535 3287327 [Özgür Macit]
0535 3073862 [Ulaş Nikbay]
abone: abone@kuzeyyildizi.com

PUSULA - editor@kuzeyyildizi.com

Zarlar senin elindeydi. Yumruğunu zarları incitmemeye çalışarak sıkıştın. Karşında her zamanki masum, çocuksu ve aval bakışıyla ağzı açık durmuş onları atmanı ve zarın göstereceği sayının hayatımı belirlemesini bekliyordum. Zarları yere bıraktın. Zıplayarak yuvarlandılar ve kapının eşğine çarparak durdular. İki de tek gelmişti. Şimdi papatyanın yapraklarını koparmaya hangisinden başlayacağını sen belirleyecektin ve nereden başlarsan onunla bitecekti.

Olmadı. Eğilip yerden bir papatya kopardın. Bu bendim. Seviyor ile başladın. Yere eğilip zarlardan birini çifte çevirdin. Bu hileydi: dayanamazdım.

Cebimden kapının anahtarını çıkarıp kırdım. Telefon kablolarını kestim. Postacıyı öldürdüm.

Kesitler gerekiyor demiştim de o zaman yalan söylediğinin farkına vardım. Kapıların kilitlerini değiştirdim. Mavi anahtarı kullanmalıydın. Şimdi dışarıda kaldın. Suçlu gerekiyorsa 'ben' olurum. Yitişler içerisinde konuşmayı unutmuşum. Yeni sözcükler, yeni kavramları getirdi. Anlamsızlaşan diyalogların hepsi anlam kazanıyor, birer monologa dönüştüğünde. Kendi kendime konuşma alışkanlığımı senden almıştım, iyi ki birini yabancılaştırmıyorum henüz. Ama şunu da fark ettim ki sende bir şey bırakmamışım kendimden. Derinliğini kestiremiyorsun unutulmuş umutların. Aynı gülümseme var yüzünde, rengi bile hep aynı.

Mavi anahtarı kullan demiştim. Kapıyı açmak için iki kişinin çabası gerekir. Karşıtlığın olmadığı yerleri de söylemişim. Sürekliliği ben taşıyamam artık.

Postacının cesedini posta kutumda bulmalıydın. Oysa ben mektup yazabilmek isterdim. Ne yazık ki...

Bir turuncu kurşun kalemim bile yok.♦

"Hepimiz bir bataklıkta yaşıyoruz, ama bazılarımız yıldızlara bakıyor." - Oscar Wilde

SÖYLEŞİ: Mustafa Köz

Kuzey Yıldızı: Biliyorsunuz, şu sıralar edebiyat dünyasının içinde bir çok dergi mevcut. Bu dergilerin rolleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Ne tür gelişmelere sebep oluyorlar sizce, çok fazla olmaları bir dezavantaj mıdır?

Mustafa Köz: Söylenecek söz var demek ki. Günden güne yazıdan ve sözden uzaklaşan bir değerler dizgesiyle yüzüyoruz. Buna rağmen dünyanın her yerinde küçük büyük dergiler çıkıyorsa henüz insana dair söz bitmemiş demektir. Öbür taraftan son zamanlarda çok konuşulan sanal bir dünyayla yüzüyoruz ve bu dünyayı karşımıza çıkaran son yüzyılın bütün araçlarını elinde bulundurduğunu söyleyen görsel, işitsel araçlar –bilgisayar, televizyon– ve bunların kullanımı sözü ortadan kaldırmamışsa, hâlâ insanın doğrudan aracı olan söze ve dile olan ihtiyacı ortadan kalkmamış demektir. Bu tehlikeli değil ama yaparken iyi yapmak da önemli; bir geleneği iyi taramak ve sözü oradan iyi süzmek gerekir. Yoksa birşeyler söylersiniz ama söylediğiniz söz sadece kendinize ait olur ve geleceğe ilişkin çok şey taşımaz, yani bir donanım olması gerekir. Derginin geleneği söylerken kalıcı olma derdi de olmalıdır. Sonrası bir hevestir, dergi çıkarma hevesi. Ama bunu bir fenomen hâline getirirseniz de o dergi sizi tutsak almaya başlar; düşünsel anlamda bir tutsaklık. İşin dergi çıkarana kadar yapılan çabalar kısmı değil de dergi çıkarma isteği ön plana çıkmış olur ve söyleyecek söz azalır. Sürekli canlı tutmaya çalışmak, yeni şeyler peşinde olmak, bir buluş yakalamaya çalışmak önemlidir dergicilikte; dilde de önemli olan şeyler bunlardır. Yoksa sadece bir üslupla dergi çıkartmak ya da şiir yazmak, dili öyle koruyor olmak günün birinde üslubun bitebileceğini gösterir bize. Değişiklik ve yenilik önemlidir bu anlamda.

KY: Dergilerde daha fazla şiir ve hikâye yayımlanmasını mı doğru buluyorsunuz yoksa poetik yazılar ve sanat üzerine makaleler mi?

MK: İkisini birleştirmek doğru tabii ki. Manifestosu olan dergilere ben her zaman bir kuşkuyla yaklaşmışımdır, çünkü söylenecek söz çoktur, poetik anlamda çok ağır sözler söylenebilir ama bu söz dille birleşmezse, şiirle birleşmezse söylenen söz afaki olur, çok işe yaramaz. Bu nedenle ikisinin çok iyi dengelenmesi gerekir. Poetik bir duruş olmalı ve ona uyacak şiirler de ona göre belirlenmeli. Yoksa sadece şiir dergisi ya da sadece şiirin düşünsel yapısını kovalayan dergiden yana değilim. Biri birinin üzerinde olmaya başladığında üstün olan alttakini ezmeye başlar ve dergi o adla anılmaya başlar: ürün dergisi. Bu kötü bir nitelendirme. Her şey bir üründür sonuçta. Ürün dergisi derken şiir mi kastediliyor? Yani yazılan şiir midir, ürün dergisini belirleyen? Hayır, ürün şiir üstüne olan düşüncedir ve şiirdir. İkisinin bir arada olması doğrudur.

KY: Peki son zamanlarda manifestolu olarak çıkan dergiler arasında edebiyata ciddi manada katkısı olduğunu düşündüğünüz dergiler var mı?

MK: Seksenden sonrasını gözden geçirirsek ciddi anlamda sözü olan manifesto Yeni Bütün'dür. Fakat o

da sözettiğim ürünle sözü, poetik söyleyişi birbirine uyduramadığı için, o çok anlamlı olan şiire ilişkin sözü ürünle birleştiremedi ve bugün Yeni Bütün, manifesto olarak pek anılmıyor. Orada çok önemli noktalar vardı: seksenden sonra yaşananlar ve bu yaşananlarda toplumsallığa bakarken bireyin önce kendisi olması ve kendisini topluma böyle göstermesi gerektiğini söyleyen çok önemli bir manifestoydu Yeni Bütün. Son zamanlarda öyle çok ciddiye alınabilecek bir manifesto olduğunu düşünmüyorum.

KY: Siz de bir dergi çıkarıyorsunuz: Şiir Oku. Derginizin bu konudaki bakış açısı nedir?

MK: Bir manifestonun ağırlığını bildiğimiz için altı yıl önce çıkarken çok büyük sav-sözle çıkarmadık dergiyi. Fakat kalıcı olma derdi önemli: yani sözün ve yazının yükünü taşımak ve popüler olandan uzaklaşmak; bu çok önemli. Çünkü düşünce, günceli yakalamak için magaziner bir havaya getirilirse söylenecek söz başkalarının denetimine girmeye başlar. Zaten bugün şiirin birşeyleri değiştirme iddiası yoktur; dünyanın hiçbir yerinde şiirle yeryüzünün değiştiği görülmemiştir. Fakat algıyı değiştirmeye çabalamak ve iyi bir şiir bilgisine doğru okuru götürmek dünyayı değiştirmek kadar anlamlı geliyor bana.

KY: Dünya deyince aklıma geldi, Nâzım Hikmet yılı kutlanıyor dünyada. E Dergisi'nin son sayısının kapağında Nâzım'ın bir rubaisi değiştirilmiş bir şekilde yayımlandı, bana sanki Nâzım Hikmet'i eritmeye çalışıyorlarmış gibi geliyor, bu konuda ne düşünüyorsunuz?

MK: Popüler olandan uzak durmak gerek dedim ya, bunu Nâzım için de düşünmek lâzım. Nâzım şimdiye kadar yok muydu? Vardı fakat magazin dünyası Nâzım'a dışarıdan bir başka insan gibi yaklaştı: bir aşk şairi ya da bir pop şarkıcısı gibi. Ama söylediğin şey çok acı, şimdiye kadar solda dünya görüşüyle tanınan Nâzım Hikmet'e bugün iş adamları komünist diyor, sağdaki adam komünist diyor fakat yıllardır Nâzım'ın komünist kimliğini öne çıkaran sol bundan kaçıyor. Baskılar mı diyeceğiz? Hayır, her dönemde Nâzım'a karşı baskılar vardır.

KY: Bunların bir edebiyat dergisinde olması şaşırttı bizi. Zaten Nâzım'a ayrılmış bir sayıydı ve kapaktaki şiir değiştirilince...

MK: Kendine uydurmaya çalışmak da denebilir belki buna. Nâzım iyi şair: çok tartışmamak gerekiyor çünkü onu tanyoruz. Bunun üstüne inşa edilecek fazlaca birşey yok. Onun yeryüzünün büyük oğullarından biri olduğunu; Neruda gibi, Eluard gibi dünyanın büyük şairlerinden biri olduğunu söylemek yeter, zaten o büyüklüğünü şiirle göstermiştir, ne kadar tartışmaya başlarsanız onu yok etmeye gidirsiniz çünkü; kullanılmaya başlanan her insan, her alet tükenmeye ve yok olmaya mahkûmdur. Popüler ve magaziner dünyanın oyununa gelmek lâzım diye düşünüyorum.

KY: Attilâ İlhan bir konuşmasında gençlerin heceyi ve aruzu bilmediklerini, bunlar bilinmeden de şiirin geniş halk kitlelerine ulaşmasının zor olduğunu söylüyor. Siz bu konuda fikirlerinizi belirtmek ister misiniz?

MK: Aruz da hece de gereklidir şiir yazmak için. Ama eski şiirde eksik birşeyler var. Kırklardan sonra artık hayata uyan, düşünceden kurtulan bir yapısı var. Bu gençlerin bilmeyeceği anlamına gelmiyor. Bilecek, ama hangi oranda kullanır? Örneğin aruzu bilir sestem yararlanır, heceyi bilir disiplini öğrenir. Fakat doğru olan bunu şiirin asıl noktası hâline getirmemektir. Büyük bir oranda buna çalışılmıyor. Çalışılmasından yanayım ama kompleks şiirin önüne geçirmek doğru değil, çünkü çok karışık ve daha çok dış dünyadan aldığımız gerçeklikle yazılan bir şiirle karşı karşıyayız. Hayalden hayata dönen bu karışık hayatı bize gösteren bir şiir var bugün bütün dünyada ve bütün dünyada kalıpların yavaş yavaş eridiğini görüyoruz. Ancak bir şiir bilgisine giriş olarak kullanılabilir. Dünyanın bir ucunda haiku yazılıyor. Örneğin İngiltere'de. Sone mesela, Tefvik Fikretler yazmışlar, bu tarzı denemişler. Sakıncalı bir şey değil. Bir şiir disiplini vermesi yönünden yararlıdır ama onu sürekli şiir bilgisinin noktası hâline getirmek şiirdeki o gelişigüzel düşünceyi, hırçınlığı -ki bu gereklidir şiirde- ortadan kaldırır, yani disiplin altına alır şiiri. Hep sone, hep gazel yazılmaz.

KY: Varlık'ta çıkan son şiirinizde, son kitabınız Sonsuzluk Taşta'daki şiirlerinizdeki doğa anlatısını bırakıp toplumsal öğelere ağırlık vermişsiniz.

MK: Sonsuzluk Taşta'nın bazı şiirlerinde de vardı bu. Değişik yaşam ilişkilerinin getirdiği hırçınlık olmalı dedim ya işte orda hırçın bir dil var. Diğer kitaplarıma, diğer şiirlerime bakıldığında bende böyle bir yan var. Çok kendi hâlimde olduğum, kendi doğamı dışarda görmek istediğim ya da dışarıya bakıp dışarıyı içselleştirdiğim bir dil var. Bir de böyle dışarıya bakıp da dışarının hırçınlığını aldığım, dışarının öfkesini, zulmünü, karışık ilişkilerini, yabancılaşmayı aldığım bir dil var. O şiir de öyle bir şiirdir.

KY: Biraz Varlık'ta yayımlanan son şiirinizin içeriğinden bahsedebilir misiniz?

MK: Herkesin kendisiyle ilgili olma hâlini hem gösteren hem de oraya karşı bir söz söyleyen bir şiir Varlık'ta yayımlanan şiir. Küçük ya da büyük herşey zulüm, yani bir insanın bir insana "Seni seviyorum" demesi bile söyleyişe bağlı olarak bir zulüm içinde barındırabilir. "Seni seviyorum, sonsuza kadar benimsin" cümlesi de sonuçta bir zulümdür, savaş kadar zulümdür. Çünkü sonuçta onda da bir sahip olma isteği var. Ya da üzerinizdeki bir memurun size iki dakika geç kaldın diye sana laf söylemesi de zulümdür. İrili ufaklı her şey zulüm. Dışarıya bakan bir şiir, yani kendimden dışarıya baktığım bir şiir.

KY: Sonsuzluk Taşta bir kerede rahatlıkla okunabilecek bir kitap. Alıp insanı sürüklüyor, koparmıyor bir şekilde, bir bütün oluşturuyor şiirlerin tamamı.

MK: Bilmem ben onu çok farkedemiyorum ama okuyanlar söylüyorlar. Farklı olan şiirler var örneğin kitabın sonunda Yaz Gecikti diye bir şiir var, teması ve o temanın parçalanmasıyla ortaya çıkan anlamı Varlık'ta yayımlanan son şiire benzer. Baktığımda öyle bir özelliği var o şiirin. Ya da Salı'dan Önceki Pazartesi de -ki o çok dışarda olduğum dönemde yazılan bir kitaptır- hırçın dönemi gösteren bir şiir. Sülfür ve Dramı, Siyanür ve

Dramı, Arsenik ve Dramı gibi şiirler var. Şiirin başlığından da sert bir hayat ilişkisi olduğu görülüyor.

KY: Son zamanlarda bireyselliğe yaklaşan ve her şairde zamanla toplumsallığa dönen şiir ortamı içinde sizin bakış açınıza göre bireyin şiirdeki yeri ne olmalıdır?

MK: Sonuçta şair bir başkasını da anlatıyor. Ama sürekli kendi sıkıntılarıyla yüzleşmeye çalışıyorsa ve sadece yüzleşip bir varoluş sorunu taşıyorsa tamamen kendine kapalı bir ruh hâlimden söz edilebilir. Bu kötü mü? Hayır, çünkü sonuçta şair kendini anlatmazsa başkasını anlatamaz; yani ben varım, ben burdayım, ben yazıyorum derken sadece kendim için yazıyorum diye düşünemez. Onu yazarken bir başkasına ulaşacağını düşünür. Bu şekilde çok kesin ayrıma gitmemek lâzım: bir bireyci şiir ya da bireyi anlatmayan şiir diye bir ayrım olmamalı kanımca. Kendini anlatıyorsan bir başkasını da anlatıyorsundur kendini söyleyerek. Çok bireyci diye gördüğün şiir başkası tarafından "Ne güzel anlatmış, beni anlatıyor" diye karşılanabilir. O hâlde o şiir bir başkasına gitmiştir.

KY: Halil Korkmaz'ın Şiir Hangi Sözcüklerle Yazılmalı Ki adlı kitabında şairlere mısraları sorulmuş ve şairler yanıtlamışlar. Peki siz bir şiirin, o şiirde anlatılmak istenenin, okuyucuya anlatılması gerektiğine inanıyor musunuz? Sonuçta herkes şiirden farklı manalar çıkarabilir. Şairin anlattıklarıyla yetinmek kalıplara sıkışmak değil midir?

MK: O kitapta şiirlerin hikâyeleri yok. İpin kendisi değil uçları var. Yani bir şiire girerken hangi ruh hâli şiire dahil olmuştur. Okura ben bunu bunun için yazdım denmiyor orada. Onlar o ruh hâlini göstermek için verilen yanıtlardır. Yani herkes o ruh hâlimden başka birşey çıkartabilir. Doğrudan gerçeği veren ya da hepimiz için ortak olan duyarlılığı gösteriyorsa, şiiri kurcalayıp da alttan bir anlam çıkartmanın bir manası yoktur.

KY: Ne Anladık (Varlık – Ocak 2002) şiirinde son zamanlardaki savaştan hiç etkilendiniz mi?

MK: İşte bu soru senin de başka bir şey anladığını ya da dönüştürüp başka bir şey çıkarttığını ortaya koyuyor. Hepsini var orada: hem kişinin kişiye zulmü hem de toplumun topluma zulmü. Savaş da zulüm, bir insanın bir insana karşı baskısı da zulümdür. Öbür taraftan bir garson gelir incelikle, tepsiler dolusu zulüm... Yani bize sunulan hep budur.

KY: Son zamanlarda şiirlerde mısralara genelde birincil değil de üçüncül kişiler hakim olmaya başladı, artı doğanın şiire hakim olmaya başladığı bir şiir var, nitekim sizin şiirleriniz de öyle. Şiirde kişi kullanımını hakkında görüşlerinizi iletebilir misiniz biraz?

MK: İki de gerekli şeyler, çünkü bir alıp verme işi şiir: hem şairin kendi kendisiyle alıp vermesi hesaplaşması hem de doğaya bakarak oradan aldığı imgeyi sesi kendine taşıması, kendi sesini doğaya taşıması. Çoğu zaman eğretileme yoluyla, mecazlarla doğada olan insan davranışı gibi gösterilir, çoğu zaman da nesnelere konuşur şair kendi yerine. Bunlar gerekli şeyler. Sonuçta tekil ya da çoğul bütün şahıslar şiire dahildir. Karşımızda bir çiçeği ya da bir dağı konuşabiliriz. O şiirde (Ne Anladık) -yine oraya döneceğim- "gizli bir ovayı dağılan bir suskunluk olarak takmış göğsüne"

diyor. O alıp verme dediğimiz şey bu biraz. Ovanın göğse bir suskunluk olarak takılması bir imgedir. Ama hangi anlama geldiğini kurcalamak lâzım dediğim gibi. Onu ben biliyorum yaparken. Bazen bilmediğim şeyler de var. Bir şey söylüyorum ama onun nereden geldiğini tam olarak anlayamıyorum. Sonuçta bir zaman sonra o, sana nereden geldiğini gösteriyor ya da gösteremiyor. Evet buna da çok tasa etmemek lâzım. Nereden geldi sorusunu sormamak lâzım. Gelmiş ve şiir olmuş. Yani doğa dönüşüyor sürekli. Baktığın şey sürekli bir başka biçimde karşına çıkıyor. Nesnenin biçim değiştirdiğini görüyorsun. Görme olayını iyi yapan şair şiirini de iyi yazıyor. Ama gördüğü şeyi, doğanın imgesini dönüştüremiyorsa sadece gördüğünü anlatıyor demektir. Şiir anlatım değildir. Oradan başka bir şey süzmek lâzım.

KY: Türk şiirinde kalıptan serbest, bireysellikten toplumsallığa doğru bir gelişme var herhâlde, siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

MK: Gelişme değil de değişen toplum hayatına, değişen insan algısına göre değişen bir şiir var. Bu algıyı biçimleyen de toplumda yaşanan ilişkiler. Niye kompleks şiir diye bir kavramdan bahsettik? Karışık hayat ilişkileri ve karışık bir şiir... Ama bu karışıklık bir anlam karışıklığı değil. Değişik yaşam biçimlerinin şiire girdiğini görüyorsunuz. Tekdüze ev, sandık, oda şiiri değil artık günün şiiri. Çok daha sert bir dil var. Çünkü sokağın hâli öyle bir hâl. Şair de hep evinde değil, evinde olduğu zamanlar da var. Sokak bugün belirlemiş durumda; bir gelişme değil, belki bir değişme denebilir. O şiirdeki kendi içinde kapalı olan yapı bugün daha sert bir hâle geldi. Belki Nâzım bunun için bir örnektir. O zamana kadar çok kalıplarla kurulmuş bir şiir var: Yahya Kemal, hececiler... Orhan Veliler de öyledir; aruzla şiirler yazılırken üç tane genç adam çıkıp 'hayır' diyorlar, 'şiir bu değil sokak', diyorlar. O zaman tuhaf geliyor, onun için garip demişler zaten. Tuhaf geliyor ama kırktan sonra bir değişme var dediğim gibi, savaş koşulları ve savaştan sonra değişen hayat ilişkileri var. Şiir de bundan uzak olamayacağına göre... Değişen hayat ilişkilerine uyan bir dil var. Son zaman şiirlerine bakıyorum, cep telefonu bütün dünya şiirinde. Tesadüf mü? Hayır. Araç diline getiriyor koyuyor. Ya da bilgisayar giriyor, ya da benim anlamadığım bir sürü terim anlam giriyor.

KY: Biz de bir şiire rastladık, içinde cep telefonu geçiyordu, tuhaf geldi.

MK: Tuhaf gelmemeli. Varsa bu araç, şiirde iyi de kullanılmışsa tuhaf değildir. Niye tuhaf olsun? O sözcüğü başka sözcükle iyi kullanmak önemlidir. Mesela bir pisuvarla menekşeyi şiirde öyle kullanırsın ki güzel olur. Kaçamıyorsun çünkü araçtan. Tercihin olur, dersin ki "Ben hayatın çok karışık olduğunu görüyorum ama kendi içimde bir denge var." O zaman kullanmazsın şiirinde cep telefonunu. Ya da yabancılaşmayı göstermek istiyorsan kendin o aracı kullanmamana rağmen şiirinde onu kullanırsın. Doğrudan cep telefonu demezsin belki. Başka birşey söylersin. Onu anlatan bir başka sözcük bulursun. Şiir hayattan hiç de uzak değil ve hayatın da kendisi. Cep telefonunu kullanıyoruz. Sözcük olarak

böyle bir sözcük var, şiire niye girmesin? Hiçbir engel yok. Kullanırsın eğer uyuyorsa şiire.

KY: Ama sanki şiirin sıcaklığını almış götürmüş. Yakın hissettirmiyor kendine hiç.

MK: Tabii bu bir bakıştır. Diyelim ki Cihangir'i anlatacağsın. Cihangir'in herhangi bir sokağını anlatacağsın. Hırsızlar, yankesiciler, homoseksüeller, karışık bir hayat ilişkisi. Nasıl bir dil bulacağsın? Orada "Bahçemde gül açtı, bülbül şakıyor" diye bir dil kullanamazsın. Kara, sert, hırçın bir şiir olması gerekir. Ada Şiirleri'nden söz ettim. Dikkat ettiyseniz orada araba geçmiyor, çünkü araba yok adada; fayton var, at arabası var. Yani daha saf olan insana ilişkin bir hayat ilişkisi, bir dil var. Burada dili seçmek önemli.

KY: Peki bu değişim süreci içinde Türkçe şiirin geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

MK: İkinci Yeni'den sonra şiir olmadığını, yetmişlerden sonra sloganın şiire hâkim olduğunu söylüyorlar. Bence bu kanı yanlış. Seksende çok iyi bir şiir var, şimdi gençlerin yazdıkları çok iyi şiirler. Fakat son zamanlarda bu tip şeyler söyleyen insanların biraz da şiiri kendileriyle başlatma derdinde olduklarını düşünüyorum. Bugünün şiiri kırktan bu yana gelen birikimi -öncesiyle pek fazla ilgilenmiyorlar, bunu söylemek lâzım: Yahya Kemaller'e giden bir şiir değil- kullanıyor. Orhan Veli'den gelen bir gelenek var. Orhan Veli belki de şiire başlamak için ilk şair olarak görülür. Özdemir Asaflar, Ümit Yaşar Oğuzcanlar, Attilâ İlhanlar... Böyle bir sıralama izlemiş. Bütün bu birikimi genç şairin üzerinde taşıdığı kanısındayım. Kötü şiir yazılmıyor. Ama biraz onlar olma derdinde genç şairler, böyle bir sıkıntıları var. Yani taklidin uzadığı görülüyor. Bakıyorsunuz özgünlük yok, buluş yok, çok güzel kurulmuş şeyler yapıyor ve onun şiir olduğunu sanıyor. Hayat yok, yani şiirde hayatın eksik olduğunu düşünüyorum. Şiiri oluştururken onu başkalarının hayatı da saymaya başlıyor. Hayat karışık diyoruz ama bu karışıklığı genç şair fazlaca içselleştiremiyor, o çelişkiyi, o çatışmayı şiirinde fazlaca veremiyor. Bu nedenle eski şiirden çıkan bir yapı kurmaya çalışıyor. Oysa herkes kendi diliyle kendi hayatıyla sonuçta asılıyor. Kötü bulmuyorum bugünün şiirini. Ama kendisi değil -belki bu tartışılabilir. Çok güzel, ütülenmiş, temiz şiirler yazılıyor, baktığımda usta işi, ama çıraklık olmadan da ustalık olmaz. Acemiliği bir kere kötü saymamak gerekir. Bakıyorsun ismini ilk duyduğun biri, şiiri çok iyi, soruyorsun kaç yaşında: on sekiz... Oysa altmış yaşındaki bir adamın şiiri. On sekiz yaşın şiiri yazılmadan altmış yaşın şiiri yazılmaz. Bu nedenle biraz heyecan eksikliği var şiirde. Ödünç hayatla şiir yazılmaz. Tabii önüne koyduğun isimler önemlidir, oradan bir şeyler alacağsın, onun şiiri sana bir yol-yöntem göterecek ve yazılan bütün şiirleri de takip edeceksin. Bu benim şiirim diye bir şey yok bir kere, herkesin şiiri senin şiirin olabilir. Oradan bir şey çıkartabilirsin. Bütün şiiri tanımak lâzım.

KY: Son kitabınız doksan sekizde çıkmıştı yanlışlıyorsam, şu an yeni bir kitap çalışmanız var mı?

MK: Ada Şiirleri'nden sonra dergilerde çıkanlar oldu. Ada Şiirleri'nden önce yazılan tek şiirlik bir çalışma var.

O bekliyor, yine deniz temasını işleyen bir şiir. O yayımlanmadı ama Sonsuzluk Taşta önüne geçti onun.

KY: Neden yayımlanmadı acaba?

MK: Yayınevleri sorunları falan işte; dört yayınevi dolaştı kitap, şimdi evde bekliyor. Yazılın yeter ki, sonuçta okurunu bulur. O serüveni sürdürmeli. Zaten yayımlansın diye de yazılmıyor. Yazmak istediğin için, seni rahatsız ettiği için yazıyorsun. Şiir benden çıkar başkasının olur. Yazdığım şiir çoğu zaman beni istemiyor. Şair der ki "Yazdım, kurtuldum." Aslında şiir kendini yazdırarak şairden kurtuluyor. Başkasının olmaya başlıyor. Bu konuda benim farklı düşüncelerim var; örneğin ezberden yana değilim. Okurken şiirini ezberle ama bir yerde okuyacağım diye şiirini ezberleme. Onun o söz yapısı, bir başkasına sunma isteği bir başka şiirin yazılmasına engel oluyor. Sürekli onu ezberlersen, okursan yazacağın şiire engel olur. Başka bir değişim aracıyla yazdığın şiiri ölçmemen lâzım, sonuçta bir şiiri her yerde okuyor olmak ya da ödülle bir yere getirmiş olmak onu bir değişim aracı hâline getirmektir. Bunun karşısında şu söylenir: Kitap da bir değişim aracıdır. Hayır, kitap sunulan bir şeydir; ister beğenirsin, ister beğenmezsin. Senin içinde olan bir şeydir. Şiir yazıldıktan sonra nereye gidecekse oraya gider. Potkaldır, denize bırakılan bir şişedir ve mutlaka bir yerden kıyıya çıkar eğer iyi bir şiirse.

KY: Dergilerin çok olmasının avantajı da iyi şiir yazan genç şairlerin kendini tanıtmaya imkânı bulması herhâlde.

MK: Tabii, eskiden bir yakınma vardı; dergiye şiir gönderiyor genç şair, yayımlanmıyor. Şimdi kendi dergisini çıkarıyor, ama kendi dergisini çıkarmak için çıkarmamalı: Bir süreklilik aranması gerekiyor. Sürekli olmazsa şair olunmuyor zaten şiir yazarı olunuyor. Süreklilik isteyen bir iştir şairlik, adamakıllı bir iştir. Onu kullanmaya başlarsan bir gösteri aracı hâline getirirsin. Niye çok mahrem olan ruhumuzu başkasına açıyoruz? Bu hayata ilişkin bir rahatsızlığımız var, bunu söylemek istiyoruz. Bunun için şair ruhunu açıyor, sözünü söylüyor. Bu dünyada kalma isteğidir bu belki. Görüyor ki bu çatışan hayat içinde kendini koruyacak bir alan bulamayacak, yazıyor. O yüzden hep derler ya işte şairler yalnız adamlardır diye. Eğer karşısında bir kâğıt bir kalem, -ki bazı zaman o da olmuyor- düşüncesiyle başbaşa kalabiliyorsa dünyanın en çoğul adamıdır şair. Düşünüp şiir yazma isteğiyle hayata bakabiliyorsa... Düşünce kadar çoğul olan bir şey var mı? Ama yine de dışardan bakıldığında yaban bir yanı olduğu söyleniyor. Belki hayata karşı hayal kırıklıklarının fazla olmasından ya da yazdığı şiirin dünyayı daha iyi hâle getireceğini düşünüp de dünyanın hâlâ kötü olmasından gelen bir hüznün olabilir belki.

KY: Başkalarının onu keşfetmeye yönelmemesi?

MK: Belki de ama, sonuçta keşfedilmek için de uğraşmıyor. Toplum dışı görülüyor. Mesela bakkalınla fiziki bir temasın var, alışverişin var; manavından bir şeyler alıyorsun; çalıştığın yerde müdürle, sekreterle, arkadaşlarınla bir iş yapıyorsun ama şiirin gözle görülür bir iş olmadığını biliyoruz.

KY: Mesela bir köyü dolaşılıyor ve köy hakkında düşündüklerini yazıyor, şiiri bırakıp kaçıyor.

MK: Evet, tabii ki, somut düşünmemek lâzım ama şiirin bir belge yanı var, bir de gizli bir yanı var. Hani kesin bir iş olmamasından gelen bir gizlilik bu. Bir meslek ya da somut olan bir hâl olmamasından gelen bir şeydir bu. Şiirin ya da şairin anlaşılmıyor olması da belki buradan gelen bir şeydir. Eski çağlarda da böyleymiş; gezgin, sürekli oraya buraya bakan, şiirler söyleyen, çoğu zaman şifa dağıttığına inanılan bir insan, sözle onarmaya çalışan insan... Bu yaz Niğde'yi dolaştım, köydeydim. Rum köyleri falan var civarda, sabah akşam dolaşıyorum. Toz toprak içinde parçalanmış çarıklar falan, pantolonlar... Ama görmek istiyorum. Köye dönüyorum o şekilde. Dedi ki annem "Yahu, ne yapıyorsun sen?" "Dolaşıyorum." Bir statü var oluşmuş, yaptığın işle anılıyorsun. Görüyorlar ya köylüler, dedim "Sorarlarsa 'şair' de, nasıl olsa anlamazlar." Yani yaptığın davranış akla uygun hâle gelmiş olur. Çünkü biliyorum ki sonuçta bu kopukluk değil, halktan ayrı bir yere kendini koymuyorsun ama baktığın şey farklı ya da baktığın şeyi farklılaştırıyorsun. Niye gidip köy kahvesinde pişti oynamıyorsun da dağa bayıra gidip oranın kendine göre bir gizi olduğuna inanıp dolaşıyorsun. Bu bir farklılıktır yani hayata bakışta. Sen doğaya nasıl bakıyorsan doğa da sana öyle bakıyor işte. Bir garip adam dağ bayır dolaşıyor işte.

KY: Doğduğunuz yerden bahsettiniz. Ya Kadıköy?

MK: Kadıköy'e seksen yedide geldim ben. O günden bugüne ona bir yaz kasabası gözüyle bakmışımdır. Bunca karışıklığına rağmen -sonuçta kent kültürünün oluşturduğu bir yer- hep bir yaz kasabasındaymişim gibi dolaşıyorum, bu da beni rahatlatıyor. Bir anlamda seviyorum Kadıköy'ü, karşı tarafın karışıklığından uzak. Daha şiirsel geliyor bana. Şimdilik aramızda sorun yok. Sıkıldığım anlar oluyor tabii, dünyanın en güzel yerine de gitsen sonuçta kendini de götürüyorsun. Burada da aslında bir gezgin gibiyim. Çok kapalı olduğum anlar oluyor fakat keşfedilecek yerler yine de buluyorum; ara sokaklara gidiyorum, mezarlıklara gidiyorum.

KY: Mezarlıklara niye gidiyorsunuz?

MK: Sonsuzluk Taşta dedik ya. Tabii konuşmak için değil. Ben de geleceğim demek için herhâlde. Adada çok yapardım onu: Rum mezarlığı, Ortodoks mezarlığı, Müslüman mezarlıkları... Yani orda başka bir ruh buluyorsun. Bir ezik salyangoz ya da bir mezar taşına tutunmuş bir kertenkele... Hayatla ölümün aslında çok farklı şeyler olmadığını gösteriyorlar. Geçen yıl Karacaahmet Mezarlığı'ndayız kız arkadaşımınla, yağmur yağıyor sicim gibi. Mezar taşlarını falan okuyorduk. "Yahu hiç de tanıdık yok" dedim, kafamı kaldırdım: Oktay Rifat. Öyle bir an ki ama böyle söylediğin şeyin gerçek olması. Yani soyutlama ve yoğunlaşma fazla şiirde. Bu çok olan bir şey. Sürekli şiiri düşünüyorsun ve olacak diye düşünüyorsun. Bir şiirimde de "kolsuz bahçıvan" diye bir karakter var, kolsuz bahçıvan olur mu? Dün Erenköy'e gittim, bir bahçıvan tek koluyla ağacı buduyor. Tesadüf mü? Hayır, yani orada bir soyutlama, bir imge dünyası yaratıyorsun kendine.

KY: Teşekkürler. ♦

ÇEVİRİ ŞİİR: ANNE ROUSE

Nice Damar

Şair, Washington D.C.'de, 1954'de doğmuş ve Virginia'da büyümüştür. Liseyi bitirdikten sonra, bir süre çalışmış, boyacılık ve evlere telefon kabloları döşeme gibi işler yapmıştır. Telefon işçiliğinden ötürü Virginia ve Kuzey Carolina'da çokça dolaşmıştır.

1974'te İngiltere'ye gelip, Londra Üniversitesi, Bedford College'a tarih okumak için girmiştir. Buradan iyi derece ile 1978'de mezun olmuştur. Bir yıl işiyle ilgili araştırmalar yaptıktan sonra, Kuzey Londra'da hemşire olmak için girişimlerde bulunup, başarı ile gerekli niteliklere ulaşmıştır. Hâlâ hem sendikalarla hem de sağlık politikaları ile ilgileniyor. Şimdi, 1986'dan beri yaşadığı yer olan Islington'da hayır işleri ile uğraşan bir kuruluştaki çalışmaktadır.

Şiirleri, İngiltere ve Amerika'da, Atlantic Monthly, London Review of Books ve The Observer gibi dergilerde çıkıp, The Independent ve Washington Post'da yazıları yayınlanıyor. Bu arada şiirlerinden bir kısmını Carol Rumens, Yeni Kadın Şairler adlı antolojisine almıştır. İlk kitabı olan Günbatımının Ateşi de Şiir Kitapları Derneği'nin salık verdiği kitaplar arasındadır. ♦

(Şairin, Günbatımının Ateşi adlı kitabından)

OLIVER REED GİBİ BİR DOKTOR

Yıkıyor ellerini, düğümler atıyor
Bir çanakta, tuvalet deliği kadar düzeysiz.
Sırtı cezbeder mahallesini.
Aletleri: gümüş, pamuklu kadife üstünde,
Anatomi odasının olurları,
Uyum içinde tanısıyla.
Dik başlıdır, içinde rengârenk paltoların,
Av köpeği gibi, öğrencilerine göre.
Rengi dönüyor hemşirelerin, sayrılar kızarıyor.
Kötücül yaptı onu ölümler,
Söyleniyor: korktuğu onlardan.
Bir şeyler öneriyor, kanser gibi acı ve yavan
Sert bir içki ya da bir düello.

FAHİŞE

Korunduk rüzgârdan, güvenli bir limanda.
Yolcular, sık giysileriyle önemli adamlar
Bekliyordlardı rüzgârın bir fısıltısını.

Sonra, karaya çıktık,
Beyaz atlet ve şortlarla, çocuksu bir grup, ve önderlik ettim onlara
Eski kasabada, geçerek süslemeli kapıdan.

Bilmiyordum ne bulacağımı, bir fahişe ararken.
Çekip açtığımızda perdeyi
Uyuyordu hücresinin zemininde,

Güdük, biçimsiz,
Ama sorun çıkarmayan parada, sanki biliyor dansının
Bize gerekli olduğunu,

Ve bizim alay,
Avlunun ışığından kızarmış, yalnızca geçebilir buradan,
Onun gülüşünün boğazından.

Budala

İki Aylık Şiir Ağırlıklı
Edebiyat Dergisi

PK 2 Üsküdar / İstanbul
budala_siir@hotmail.com

SAÇLARINI SANCIMA SÜR

yine güz, kahrolası yine güz
yapraklar yapraktan çok
sallanan ellere benziyor
merhabasız elvedasız sallanan ellere

yaz gibi uzadıkça bacakları düşlerin
kekeme bir mum fitilinden sarsılıyor
geri gelmez biliyorum, geçti gitti
anılar ırgatı bir hüznün kaldı geride
yıllar göldü ben fildim, içtim bitti

doğrultusu gammazlanmış
bir çocuk eşkiyayım
eti sedef egzaması, saçları lastik kokusu
ve sen, karşı kaldırımda kanayan bir gül
bulut üstünde yarısı, yarısı ölüm korkusu

bir eski zaman ölüsü resimlerden nasıl bakar?
kurutulmuş çiçeklerde bebek unutkanlığı
ne zaman ulaşır özlediği yıldıza
gözlerinden hiç durmadan
yükselen o merdiven?

kelebek düşü sinmiş giysilerime yazdan
kirden kokarsa koksun, yıkama
albümleri kaçır benden, şarkı falan söyleme
baygınlık tadında yanan ışığı söndür
gece sırlarını pul pul döküyor sokaklara
üşüyorum sarıl bana, saçlarını sancıma sür

Hamdi Özyurt

SAÇLARINI SANCIMA SÜR
Stockholm 2001
ISBN 91-631-0949-2

DUDAKLARIN TİTREK KANARYA KANADI

sevmek fiilinin birinci tekil
gözlerinin çoğul hali düştüğünde cümlelere
idam fermanımın yazıldığı bilinir
suskunluğumun daha da derinleştiği

öyle bir susuş ki bu
uzun soluklu yağmurlar sonrası
suskun fesleğenler ağlar
seni unuttuğunda bu sonbahar

dudakların titrek kanarya kanadı
gülüşün unutulmuş siyah beyaz fotoğraf
ben elinden oyuncacı alınmış beş yaşım
yürüyüşümde yenilginin izleri
dizlerimde son derman
içimde çiğilteli bir sonu özleyen
intikam

mümkün mü
yıldızları koynunda uyutan rüya
sabaha sanki hiç terkedilmemiş uyanmak
mümkün mü
yere düşen düşleri üstüne basarak inciten
bakışların sahibi

dudakların titrek kanarya kanadı
dudaklarım sana 'seni seviyorum' derken kanadı

Fatih Özcan

AVUNTU

Neden kapımı çalmadı bu sabah
Gözü dumanlı deniz mavisi kadın?
Rüzgârını mı yitirdi ki gelemiyor
Yoksa yine
Topuğu mu çalındı ayakkabısının?

Özgün Ulusoy

KADIN

Gülfidan Kement

Yaşlı bir kadın omzunda kalın şalıyla, sallanan sandalyesinde oturuyordu. Gözlerinin altındaki kırışıklıklar, ellerindeki siyah lekeler ona eskimişliğini acımasızca hatırlatıyordu.

Akşamdı, şehir yavaş yavaş boşalıyordu, koşuşturma ve telaş içinde insanlar evlerine dönüyordu. Gökyüzünde garip bir karartı oluşmuştu. "Yağmur mu yağacak?" diye düşündü. Çok sıkılıyor, sıkıntısını camdan dışarıyı izleyerek geçirmeye çalışıyordu.

Kapı çaldı, yavaşça ayağa kalktı, yavaş adımlarla kapıya ilerledi. Eski anıların içinden, yitik zaman ve mekânlardan ilerler gibiydi. Bir eski anın gömütlüğündeydi. Yaşlı kadın yağmura şemsisiz yakalanmıştı. Yıllar onun peşini hiç bırakmamıştı. İçindeki deniz yüzündeki çizgiler kadar derindi. Denizlerde boğulmuş, dağlarda kaybolmuştu. Sağanak yağmurlar yağmaya başlamıştı yüreğinde. Duyumsadı zor ve güzel günleri. Boş koltuklara oynayan bir filmi öyküleri...

ÖYKÜ

İlk kez onu bir yokuşu tırmanırken görmüştü. Yokuş inen ve yokuş çıkanları ansızın karşılaştıran hayat! Yüreğindeki resimde onu farklı kılan neydi? Yüzlerce insan görüyordu her gün. Hüzün adımlı yüzlerce beden. Kıvrılıp giden yollar boyu ne çok yürüyen vardı, yitikliği bilmeden, farkında olmadan, olamadan. Onun adımları farklıydı oysa. Hayatla dalga geçer gibi savruk adımları. Bir o kadar da cesur ve bir o kadar da yitik adımları. Hayata yenik ve hayatın kıyısında. İlk farkettiği işte bu adımlardı. Sonra o adımlar onun hayatına atılacaktı, öyküsünü yazacaktı.

İkinci karşılaşmaları da o yokuşta olmuştu. Ama bu sefer o yokuşu tırmanan ve inen yer değiştirmişti. Sanki roller değişmişti. Kış ikindileri saklıydı içinde. Yürüyüşleri onu ummalı yalnızlıklara götürüyordu. Yalnızlık nereye gidiyordu?

Sağanak sağanak yağın yağmur muydu, geçip giden anıları mıydı?

"Ahh yüreğim! Beni hep aşkların uğruna, annesini sokak ortasında kaybetmiş öksüz bir çocuk gibi bıraktın. Şimdi aynı şeyi yapmaya çalışıyorsun. Buna izin vermeyeceğim" diyerek kızdı. Oysa izin çoktan çıkmıştı, onu ne çok istemiş ne çok sevmişti. Aşk onu bir kuş gibi özgürleştiriyor, aşk onu köleleştiriyordu.

Gözlerindeki derin bakışlara daldı. Bir deniz ülkesinde gibiydi. Aşk onun adasıydı. ADA!

ADA

Kalabalıkların içinde nasıl görmüştü onu... Üstüne akan insan selinden sıyrılıp, selden ıslanmadan çıkmış, ıssız kaldırımında yürürken onu hissetmiş, onun bakışlarına hapsolmüştü.

O bakışlarda yolcu olmuştu. İçinde kurumuş otların harmandan kaldırılışı, yemyeşil otların harmanlara serilişi vardı. İçindeki kıpırtı onu bir rüzgârın ağaçları sağa sola savurması gibi savuruyordu. Nereye ve neye? İçindeki tedirginlik onu bilinmeze sürüklüyordu. Yalan da olsa, için için sürükleniyordu. Gözlerinde sürükleniyordu. Varsın sürüklensindi!

Kurumuş bir sonbahar yaprağı mıydı, yeşermek için ilkbaharı mı bekliyordu? Aşkın büyüsunü yeniden hatırladı. Garip bir tebessümle kapıya yürümeye devam etti. Bu koridorda yıllar önce ne kadar hızlı yürürdü... Bir an nefesinin kesildiğini hissetti.

Şalı omzundan düştü, almak için eğildi, sonra alamayacak kadar güçsüz olduğunu farketti. "Vazgeçiş" dedi. Vazgeçmenin ne kadar basit olduğunu gördü. Oysa önceden hiçbir şeyden vazgeçmezdi. Kızının vazgeçişlerine kızdığı anları düşündü, sadece düşündü. Yüzünde güzel, yumuşak bir tebessüm oluştu. Kızını uzun zamandır görmemişti. "Yakında arar beni aşkımın biricik meyvesi. Maviş kıızıyla vurur kapımı. Yine vazgeçiş içindedir!" dedi. VAZGEÇİŞ!

VAZGEÇİŞ

Çok yağmurlu bir gündü. Çok sevdiği adamdan vazgeçmişti. Kızı bu vazgeçişle ilgili hep onu suçluyordu. Gözlerine bakmıştı, incecik bir "veda havası" saklıydı gözlerinde. Kal diyemedi. Yüreğinde onarılmaz bir yara açılmıştı. Bu yarayı sarmak için yeni yolculuklar, yetmeyen yeni aşklar yaşamıştı. Sigarasını tütürürken, kentten kentler giderken hep bu yarayı taşıdı. Sonra birdenbire vazgeçti yarasını sarmaktan, yarayla yaşadı. YARAYLA!

YARA

Çocuktuktu. Bir gün babası onu parka götürmüştü. Tahterevalliye bindirmişti. Karşısında kendisinden büyük bir kız vardı, kız onu sürekli zıplatıyordu. Çok korkuyordu. Sanki vazgeçişteki korkunun başlangıcı...

Düştü, çenesini demire çarptı, çenesinin çok acıdığını hissetti. Kan gölü olmuştu her yer. Babası yarasına tütün bastı, sonra kocaman bir yara ölene dek! Taşınacağı İZ!

İZ

Hayat ve iz. Yağmur ne kadar hızlı yağıyordu. Kapıya yaklaştıkça yorulduğunu daha iyi anlıyordu. Yalnızlık ne zordu!

YALNIZLIK

...

KAPI

Kapıyı açtı. "Çok yorgunum, çok!" dedi. HOŞGELDİN!

HOŞGELDİN

Ölüm. ♦

SANATI VE ŞİİRİ ANLAMA YOLUNDA SANATÇI BAKIŞI

Emrah Altınok

Tüm sanat dallarını birbirinden ayıran çok önemli ayrılar var. Bu anlamda şairi de diğer sanat dallarına kendisini adanmış sanatçılardan ayıran bir çok yan olacaktır; fakat sanatçı kimliğine mutlaka eklenmesi gereken vasıfların tümü, benim görüşümce sadece şair için değil, tüm sanatçılar için geçerli olmalıdır.

Kendi iç sorgulamalarını başarıyla sürdürebilen ve sonuçlandırabilen sanatçının, benim kanımca ‘çevresiyle hiçbir şekilde uyum sorunu olmayan’ ve ‘temel evrensel değerlerin bilincinde ve bu değerlere saygılı’ bir karaktere sahip olması, ille de gerekli değildir. Nasıl ki; sanat evreni kucaklayarak, evrenin içindeki tüm karmaşa ve uyumsuzlukları, çelişkileri ve bu çelişkilerle yaşayan milyarlarca insanı da konu alacak kadar özgür olmalıysa, bu sanatı gerçekleştiren şahıs da, ‘sanatçı’ adı altında, nitelikleri net olarak belirli ve kısıtlı olan bir insanın ta kendisi olmak durumunda kalmayacak kadar özgürdür! Bir sanatçının her insan gibi çevresiyle uyum sorunları olacaktır ve ‘temel evrensel değerlerin bilincinde olması’ gerekliliği de, salt bu değerlere kendisini adanması ve hatta saygı duyması gereğini de getirmemelidir.

Sanatın sanatçıya ait bir erk olarak belirlenemeyeceğini ve sanatçının da aslında diğer insanlardan ve sıradanlıklardan pek de farkının olmadığını savunanlar vardır. Bence bu hem doğru, hem doğru değil...

Çünkü; sanatın yol göstericiliğinden bahsediyorsak, orada o bahsettiğimiz sıradanlıkların katılmış sırtına derin yaralar açarak, özgür düşlerin peşine takılıp gidişimize ortaklık eden sanatla bir kez daha karşılaşırız ve bu sanatın yaratıcısına istemsiz, hatta bazen istemli bir hayranlıkla sevgi besleriz. Bu açıdan bize bu yolculuğu tanıtan sanatçının hiç de bahsettiğimiz kadar sıradan olmadığını anlamamız gerekir.

Bir diğer husus ise sanatçının doğüstü bir varlık olamayacağını açıklığıdır. Ne sanat, ne de toplum, zaten sanatçıdan böyle bir beklenti içine de girmez. Çünkü sanat öğretilmiş değildir, öğreten de değildir; çoğu kez yol göstericidir. Hatta bazen yol gösterici de değildir. Sanat, ne yaratanın kimliğinin gelişimi ve yeni erkler peşine düşme gereğine; ne de sanatını yepyeni yetiler ve olanaklar sağlayacak bir araç olarak kullanmasına dönüşmemelidir. Sanatçı da her insan gibi özgür, kusurlu ve sıradan olabilir. (olmayabilir de)

Bu iki durumu özetleyince, şu anda kafalarda oluşan ikircikli durumu yok etmek de mümkündür. Çünkü hepimiz bunun için küfretmez miyiz? Doğru var mı? Ya da hangi doğru?

Mayakovski şöyle diyor:

*“Belli kimseler için yazılmış bir kitabın; ya da sanatın bize yararı yoktur. Bu hem doğru; hem doğru değil...
...gerçek sanat, geniş kitlelerin anlayabileceği sanat olmalıdır. Bu hem doğru, hem doğru değil...”*¹

En eski çağlardan bugüne, insan ilişkilerini her değişim safhasında bir çok yönüyle etkileyen bir sanat dalı olarak şiiri ele alacak olursak, bu sanat oluşum ve algılama açısından tüm parametreleri ile değerlendirmemiz daha doğru olabilir. Ancak henüz bu konuda kendimi tam anlamıyla yetkin hissedemediğimden, konuyu şiire batmış büyük şairlerden seçtiğim alıntılar sayesinde tartışabileceğimi düşünüyorum. Bu sebeple yazım alıntılarla yüklü olacaktır.

Şiirle uğraşan, bir şairse; ya da o kişi şair olabilme adına şiirle ilgileniyorsa, şiiri tartışmalıdır. Yalnızca şiir okuyarak, şiir adına bir şey yapmış olmaz. Şiir üzerine yazılmış yazıların okunması, önemli şairlerin şiirlerinin yorumlanmaya çalışılması, kendi yazdıkları üzerine düşünmesi, şiiri anlama boşluğunu dolduracağından, bu önemli aşamalardan biridir.

Gelelim anlamak konusuna. Anlamak... Ne kadar da keskin bir kelime! Önce kelimenin söylenişi insanı yaralıyor. Bu birçok dilde de böyle... Anlamak var mı? Ya yoksa...? Ya da sadece kendi algımız çevreyle düzenleniyor ve biz de bunu ‘işte şimdi anlıyorum’ diye yorumluyorsak? Yoksa anlamak var da, bu sadece kısa bir anı mı tarifliyor? Yani sevişmek gibi... 10 dk'lık bir gelgitse? Belki de bizler özveriyle anlamamanın gerçekleştirebileceğini de savunuyor olabiliriz. Anlamak bizim için inanılması gereken bir gerçek de olabilir. Bir şiirimde geçer: *“Anlamak sevişmektir”*...?

“Ben seni anlamadım, sen de beni anlamadın aslında... Sevgilin seni hiç anlamayacak, yorulma artık. Biz kimseyi anlamadık... hiç! Kimse de bizi anlamayacak. Belki özel anlar yaşanacak, düşünsel olarak dinlendiğimiz anlar, sorgusuz durabildiğimiz anlar... belki o anlarda sevişeceğiz,

¹ Mayakovski'nin ölmeden önce yaptığı halka açık son konuşmasından bir alıntı -1930: ‘Saf Şiir Yoktur’

kısmen anlayacağız.” Belki bu da sevgili Ulaş Nikbay’ın terimiyle bir kırıktır. Kırıktan çıkınca sevişme sonlanacak... algı sonlanacak! Yine aynı sen, yine aynı dünya... yaşayacağız... Anlamak için yorulmamak üzere yaşayacağız. Anlamak yorar çünkü; yorulur insan. Bir sevişme sonrası yorgunluğu gibi dingin ve belki de olgun bir heyecanmışçasına yaşanan... fazlasıyla gerekli! Bunu kabul etmemek mümkün mü? Anlamak yoksa eğer, anlam da olamaz denebilir. *Oysa anlam, anlamın beceremediği yerdedir. Anlamak, anlam var olduğu için yoktur.*

Şair Bayram Balcı'nın bir yazısından alıntı yapmak istiyorum; bence doğru ve tartışılabilir yanlarıyla önemli bir alıntı: *‘Şiir, çoğunluğun aklını kuralamaz. Çoğunluğun yaşamına girmez. Çoğunluğun aradığı ya da olmasını istediği hiçbir işin elinden tutmaz. Bu yüzden de şiir çoğunluğun dışındadır. Çoğunluğun dışında kalır. Çünkü, şiir bir amaç gütmmez, bir şey öğretmez. Bunun için de güven vermez. Bütün bunlardan sonra çoğunluğun şiire uzak durması da anlaşılabilir değildir. Bir işe yaramaz çünkü şiir. Kolayca anlaşılabilir verilen bir şey de değildir. Çünkü çoğunluk, şiirin dediğini diyemez. Onu açıklayamaz. Bu da şiirin çoğunluğa karışmasına engel olur. Hem karışsa bile bu karışım çok kısadır, bir şimşek çakmasından öteye geçmez. Şiir, hemen çoğunlukca eski yerine, yokluğa konur. Bu konuda şiirin elinden gelen hiçbir şey yoktur. Yoktur, çünkü hiçbir şiir, dünyada okuyucu için yazılmamıştır’* Bu açıdan bakıldığında şairin okuyucudan uzak bir üretim sürecinde oluşuyla, aslında yalnızlığı tercih eden bir halinin olduğu söylenebilir. Oysa etkilemiş olduğu toplumdan aldığı yansılarla, kendi sanatını yönlendirebilmeyi başarmalıdır şair! Lautreamont’un dediği gibi “şiir herkesçe yaratılmalıdır; tek bir kişi tarafından değil...”

İlk okuyuşta anlamlandıramadığımız bir şiir için, bazen sinirlenebilirken; bazen de olgunlukla ‘şairinin sesli okuması’yla anlamına kavuşacağını düşünürüz. Yanlış hatırlamıyorsam, Attilâ İlhan'ın bir sözü var: *“Şiir yazılmaz, söylenir”* Bu doğru. Belki yazının anlamı, ya duyulan sestedir; ya da duyulmayan iç sestedir. Bilirsiniz, okuduğumuz bir kitabı sessiz okusak bile, aslında yalnızca bizim duyabildiğimiz bir iç ses ile okuruz. Bu sesi sanki sesli okuyormuşçasına vurgularla, hatta hayalimizdeki mimiklerle de süsleriz. Yazı son kimliğine okumayla kavuşur zaten ve yine yazı bunun için vardır; okunmak için. *Şiir sestir, şiir müziktir. Sessiz yaşayamayız, ölürüz!*

Anlamak sözcüğüne bir bulaştık mı, bizleri kendi cephesinde sindirmeye çalışacaktır. Bazen çok acımasız olabilir. Yine Attilâ İlhan'ın şiir kitaplarında tanıştığımız şiirin şairinden yorumlanması konusu, ‘meraklısına notlar’

bölümlerinde canlanmıştı. Bazı açılardan, şiirin kapalı kapılarından; kendisini oluşturan süreç hakkında edinilen bilgiler sayesinde sıyrılabilmeyi sağladığından, bu bölümün faydasını sevgili usta gerçekten yadsıyamaz herhalde. Oysa şiirimi anlatmak benim pek hoşuma gitmez. O zaten yazılmış ve bitmiştir. Daha çok ‘onu yazdıranı’, şiirden uzak bir diyalektik ortamda tartışmayı severim. Bu daha açık ve evrensel bir paylaşım bence; *şiirle ilgilenmeyenleri de kapsayan...*

Şiirle ilgilenmeyenleri kapsamak... Paul Eluard *‘şair esinlenenden çok, esinleyendir’* derken şiirin etkilerinin toplumdan ayırlamayacağını vurgulamıştır. Bunun da yine, sadece o şiiri okuyan kesim için gerçek olabileceği açıktır. Eğer bu etkinin yolu önceden de belirttiğim gibi diyalektik ise, hiçbir şair ya da sanatçı, toplumun bütünüyle böylesine bir ilişkiyi kuramayacaktır. Bu, kucak dolusu sevgi bağlarını doğayla özümseyen bir felsefenin, yani Zen’in de hep konusu olmuştur. Zen kural koymaz, öğretip uygulatmaz ve hatta fikir de vermez. Buna karşın bir şey yapmadan beklemenin, sorgusuz kendine yüzleşmenin erdemine adanmıştır. Bunu açıklarken, her şeyin doğanın keşfindeki farkındalık ile başladığını, uzun mitoslarıyla ortaya koyar. Doğa ile birlikte keşfedilen bambaşka güzellikler söz konusudur. Ancak keşfi doya doya yaşamadan bir tragedya haline getiren acımasız bir unsur da vardır, her yaşam öyküsünün içinde. O unsur, hayatın çıkmazında gizlidir. Milyonlarca yıldan beri kültürlerin aktarmaya çalıştığı bir çıkmaz... Tüm mitoslar da aynı çıkmazı konularına yaymışlardır. Örneğin Yunan Mitolojisi’nde Kronos’un, annesi Gaia yüzünden ‘En Büyük Tanrı’ ünvanının tadını çıkaramayışı, hatta tahtını küçük bir oyunla oğlu Zeus’a kaptırması da, aynı çıkmazı işaretliyor. Anlamanın olmadığı yaşamın çıkmazı! Keşiften sonra, sevginin bile çözemediği bu çıkmazda boğulan yürekleri hatırlatıyor şiir. Yeni keşfettiği doğanın gücüyle ayaklanan, yepyeni umuduyla yola çıkan o yürek, yaşamın bu çıkmazının gerçeğiyle, böyle bir anda yüzyüze gelince; keşfi tragedya ile yaşıyor, dingin ve bekleyen bir hali besleyerek. Bu noktada şiir aslında kimseyi keşfe çıkarma gayesi gütmüyor. Ayrıca kişiyi keşfe çıkarıp, onu avucunun içine sunsaydı; sizce bu ‘keşif’ olur muydu? *Keşif rastlantısaldır, o sunulamaz.*

Bilirsiniz: İlhan Berk, bir mucizeyi gerçekleştirmiş ve anadilini öğrenmeden ünlü bir şair olabilmıştır. İlhan Berk’in şiirlerini küçüklüğümüzde okurduk. Belki ben çocukluğumda, başka oyunlar buldum o şiirlerde, bir başkası ise yeni ergen döneminde ilk kez

heyecanlandı belki; karşı komşunun kızı ona derin derin bakınca, o şiirleri okuduktan sonra...

Anadili bilmeden şiir yazmak... ***Şiirin belleği mi var ki, ona yakın yürekler, değmeyi başarınca, akıp gidiyor tüm beyin hücrelerine, hiç hissettirmeden...?***

Ben bir tepedeki iki ağaçtan birinin, diğerine aşık olduğuna hep inanmışımdır. Ağacın birisi bendim, biri şiir. Ben şiire aşıktım, şiir de, Can Yücel'in 'başka türlü bir şey'ine... Başka'yı tanırsak; şiir de bize aşık olacak. Şiir yazacağız o zaman. Yoksa şiir intiharı olur kelimelerin...

J. P. Sartre'ın "intihar dünyada varolmanın bir başka yoludur" sözü ile konuya başka bir boyut katmak istiyorum. Hiç intihar etmeyi düşündünüz mü? (Hiç düşünmeyin, ben fazlasıyla düşündüm bir dönem; tavsiye etmem...) İntihar kısa süreli bir akıl kaybıdır; çünkü kişi ölümü bir eylem olarak seçme yoluyla, kendi varlığını gerçekleştirir ve böylelikle kendi varoluşunu hiçlikle tanımlar. Peki kelimelerin intiharı nasıl bir şeydir? İşte zaman ve mekan kırığı diye tabirlediğimiz o uzamda, öğretilmiş ve yakıştırılmış her yeni kelime, şiiri de beraberinde götürerek, varoluşlarını 'hiçlik'le tanımlar!

Louis Aragon'un bir yazısından alıntıyla bitirmek istiyorum: "*Yeni sanat, aynı zamanda hem ağacı hem ormanı gösteren, onları neden gösterdiğini bilen, 'sanat sanat içindir'den mümkün olduğunca uzak, insana yardımcı olmak, yaşam yolunu aydınlatmak tutkusu içinde olan, yaşam yolunun anlamını da hesaba katan ve bu yolculuğun öncülüğünü yapan kaçınılmaz, zorunlu bir yeni gerçekçiliktir.*"²

'Doğru', 'gerçek', ve 'anlama' boşluklarını doldurmaya çalışmak; Faulkner'den Halil Cibran'a ve bugüne dek gerçekleşemediyse; zaten biz burada çok güçsüz kalırız.

Haksız mıyım ? ♦

² Bel Canto Günlükleri - 1959

KİMİN İÇİN

M. Halit Umar

Akhisar'da bir ana cadde vardı, istasyonu belediyeye bağlardı. Bu yol üzerindeydi hala oğlu olan Nihat Ağabey'in iş yeri. Küçük, on metre karelik bir oda! Tahta iskemleler, bir çalışma masası, onun yanında, çok daha ufak bir masa ve üzerinde kutu gibi, gri renkte bir daktilo makinesi. Henüz ilkokula gidiyordum. Portakal büyüklüğünde, eskitirim diye kullanmaktan korktuğum, gözüm gibi sakındığım lastik toptan başka bir oyuncakım olmadı. Sokakta oynamasını bilmediğim için çocukluğumun oyun çağını kendime değişik uğraşlar bularak geçiriyordum. Avukat Nihat Ağabey'in daktilo makinesiyle birşeyler yazmak beni mutlu eden bir oyundu. O söyler ben yazardım. Önceki bu iş onun da hoşuna gitmişti, ama ben tozutup bunu ara sıradan her güne çıkarınca "Bu böyle olmaz," dedi. Büyük bir cömertlikle ekledi: "Al şu daktilo makinesini, her hafta sonu götür evine. Pazartesi günü ilk işin

geri getirmek olsun." Gözlerim sevinç pırıltılarıyla doldu. Yeni bir oyuncakım vardı artık. Ona, verdiğim değere uygun bir yer bulmalıydım. Babamın çalışma masası dışında bir de yemek masamız vardı. Daktilonun yeri çalışma masası olmalıydı. Güzelce yerleştirip bir kâğıt taktım. Artık yazabilirdim. Ama ne yazacaktım? Yazmak için oturmuştum, yazacak bir şeyler bulamıyordum! Masanın üstünde defterler, kalemler, babamın okuldan getirdiği yazılı kâğıtları ve birkaç kitap vardı.

"Tamam, şu kitaptan okuduklarımı yazayım" dedim. Kitap kaplıydı. İsmi, kapağını açınca okudum: "Çanlar Kimin İçin Çalışıyor".

Başladım yazmaya.

Şimdilerde oturduğum evin yakınında bir kilise var. Ne zaman çanları çalsa, içimden hep "Kimin için?" demek geliyor, onca anılarım su yüzüne çıkıyorlar. ♦

BEN SENİN DUYGULARINDAN BİRİYİM

Zafer Yalçınpınar

“Bir şeyler yapmak istediğini düşün. Her eylem dışarıdan gelen engellerle karşılaşabilir. Eğer sen bir eylemi gerçekleştirmek isterken bazı engellerle karşılaşarsan, o anda eylemi gerçekleştirmekte özgür olmadığını anlarsın. Böylece engellerle karşılaştığında ve özgür olmadığını hissettiğinde özgürlüğünün bilincine varmış olursun. Daba önce gerçekleştiremediğin eylemleri gerçekleştirmeye başladığında ise kendini özgür hissedersin.”

Her şey On Eylül Pazartesi günü başladı. İş gününe başlamak üzere yatağımdan kalkmışım ki onu gördüm. Orta boylu, esmer bir kadın karşımda durmuş beni süzüyordu. Yatağından kalktığı anda karşısında tanımadığı bir kadın gören herkes kadar korkmuştum. O kadar korkmuştum ki onu görünce bir an nefesim kesildi. Biraz bakıştıktan sonra onun bir hırsız olmadığını ve beni öldürmeyeceğini anladım.

– Kimsin sen?

– Ben senin duygularından biriyim.

Bana bu cevabı verdiğinde onun bir deli olabileceğini ve beni öldürebileceğini düşünebilirdim fakat düşünmedim. Güven verici bir görünüşü vardı, deli olamayacak kadar sakın ve tutarlı bir görünüş. Üstelik çok da güzeldi.

– Peki hangi duygusun?

– Senin hissettiğin bir duygu... Adını koyamadığın...

– İçeri nasıl girdin?

– İçeri girmedim. Dün gece gördüğün rüyalarından sonra beni sen yarattın.

– Rüyamda?

– Evet. Ben sana aidim, diğer insanlar beni göremez ve duyamaz.

Onun bir duygunun insanlaşmış hali olamayacağından emindim, çünkü bu durum imkânsızdı. Tamam, belki mucize denen bir şeyler vardır, fakat mucizeler özel insanlar içindir herhalde. Ne bileyim belki peygamberlerin veya mistik insanların başına gelir böyle akıl dışı şeyler. Benim gibi sıradan işinde gücünde birine mucizeler gerekli değildir.

Hiçbir şey olmamış gibi kahvaltımı ettim ve işe gitmek için hazırlandım. Sonrasını o ucuz Amerikan filmlerinden biliyorsunuz. Sokaktaki insanlar onu göremiyorlar, benim kendimle konuştuğumu zannedip bana garip garip bakıyorlardı. İşyerinde arkadaşlarım tuhaf davrandığımı ve öğlen tatilinde neden başka bir

masada yalnız başıma oturduğumu anlayamadıklarını söylediler. Tüm bu olanları iş yerimdeki en iyi arkadaşıma anlattığımda benim çok yorulduğumu, biraz dinlenmem ve bir psikiyatriste gitmem gerektiğini söyledi. Ben de işten iki gün izin aldım. Bu arada onunla hiç konuşmuyordum. Ben konuşmadıkça ve bir şeyler sormadıkça kesinlikle konuşmuyordu. O günün akşamı eve döndüğümde oldukça bitkindim. O yine yanımdaydı. Büyük kahverengi gözlerini bana dikmişti. Uykuya dalmadan önce en son hatırladığım şey onun güzel kahverengi gözleriydi.

Ertesi sabah kalktığımda başucumdaydı. Yataktan kalkarken kendimi çok uzun süredir fark etmediğim kadar sağlıklı hissettim. Kalkıp kendime kahvaltı hazırladım. Kahvaltımı bitirdikten sonra günün en zevkli sigarası olan ilk sigaramı içerken ona bakıyordum. Belki de sessizliği ve durağanlığı hoşuma gidiyordu. Ona bakmak, onun yanımda olduğunu bilmek bir göl kıyısında oturup gölü seyretmek kadar dingin ve huzurluydu. Bu düşüncelere biraz daha takılıydım psikiyatristle olan randevuma geç kalacaktım. Hazırlandım ve psikiyatriste gitmek üzere yola çıktım.

İlk bakışta sıradan biri gibi görünen psikiyatriste olanı biteni anlattım. Anlattıklarım üzerinde biraz düşündükten sonra uyuşturucu kullanıp kullanmadığımı sordu. Çocukluğumda ailemle yaşadığım sorunları, cinsel yaşantımda ve iş hayatımda karşılaştığım problemleri belirlemek için bana sorduğu sorular da oldukça sıkıcıydı. Benim davranış biçimlerimin eksiksiz anlaşılması için bazı testlerin gerekliliğinden, hastaneye yatmam gerektiğinden bahsetti. Bu testlerin ve ilaç tedavisinin çok uzun sürebileceğini söyledi. Doktora hastaneye yatmaya falan ihtiyacım olmadığını, benim normal bir yaşantım olduğunu, her sabah işe gittiğimi ve hastaneye yatmamın iş hayatımı etkileyebileceğini söyledim. Sanırım delilerin yanında, hapishane gibi bir yerde günlerimi geçirmekten korkmuştum. Doktorun yanından iki gün sonra görüşmek ve yeniden durum değerlendirmesi yapmak üzere ayrıldım. Bütün öğleden sonramı bir barda içki içerek geçirdim. Akşam eve döndüğümde yatağın üzerine kendimi bıraktım. Sızmışım.

Ertesi sabah kalktığımda onun yanımda olacağını bilerek uyandım. Kahvaltıdan sonra ilk işim psikiyatristi aramak oldu. Psikiyatriste sabah kalktığımda onun yanımda olmadığını, her şeyin

normale döndüğünü ve kendimi çok mutlu hissettiğimi söyledim. Doktora bu yalanı söylerken onun güzel gözlerine bakıyordum. Sanırım korktuğumu ve akıl hastanesine yatmak istemediğimi anlamıştı. Telefonu kapattıktan sonra kendime bir bardak çay aldım ve onunla konuşmak için mutfaktaki masaya oturdum. Bir sigara yaktım.

– Neden korku yada mutluluk değil de senin gibi garip bir duyguyu yarattım acaba?

– Çünkü korku, mutluluk gibi duyguları biliyorsun ve hissediyorsun. Bu duyguların seni nasıl etkilediklerini de biliyorsun. Fakat benim üzerimde kalıcı kararlara varamadın.

– Yani basitçe senin nasıl bir duygu olduğunu bilmiyorum.

– Daha benim ne olduğumu bilmiyorken, iyi ya da kötü bir duygu olup olmadığı hakkında düşünüyorsun. Siz insanlar çok garip yaratıklarsınız.

– Seni tanımaya çalışıyorum.

– Hayır beni tanımlamaya uğraşıyorsun. Beni tanımlamaya çalışmamalısın. Beni duyumsamalısın.

– Sen de işleri iyice karıştırıyorsun!

– İşler derken yaşamdan bahsediyorsan, yaşam senin sandığından daha karışıktır.

– Bırak bu palavraları da bana kendinden bahset biraz...

– Sana kendimi anlatamam.

– Niye?

– Çünkü doğuştan kör olan bir insana renkleri anlatamazsın. Beni ancak hissederek anlayabilirsin.

– Çağrışım yapmayı dene...

– Bu kadar ısrar ettiğine göre beni gerçekten merak ediyor olmalısın. Sana bir örnek vereyim. Özgürlüğü hissediyor musun?

– Evet... Hissederim. Arada sırada özgür olmadığımı da hissedirim.

– Güzel. Özgürlüğün ne olduğu değil de özgürlüğü ne zaman hissettiğin üzerinde duralım. Özgürlüğü ne zaman hissedersin?

– Bu ne biçim soru! Özgürlüğü... Özgür olduğum zaman hissedirim.

– Hayır. Özgürlüğü ancak özgürlüğün kısıtlandığı zaman hissedersin.

– Anlamadım.

– Bir şeyler yapmak istediğini düşün. Her eylem dışarıdan gelen engellerle karşılaşabilir. Eğer sen bir eylemi gerçekleştirmek isterken bazı engellerle karşılaşırsan, o anda eylemi gerçekleştirmekte özgür olmadığını anlarsın. Böylece engellerle karşılaştığında ve özgür olmadığını hissettiğinde özgürlüğünün bilincine varmış olursun. Daha önce gerçekleştiremediğin

eylemleri gerçekleştirmeye başladığında ise kendini özgür hissedersin.

– Peki bunların seninle ne ilgisi var?

– Ne ilgisi olduğunu şimdi anlayacaksın.

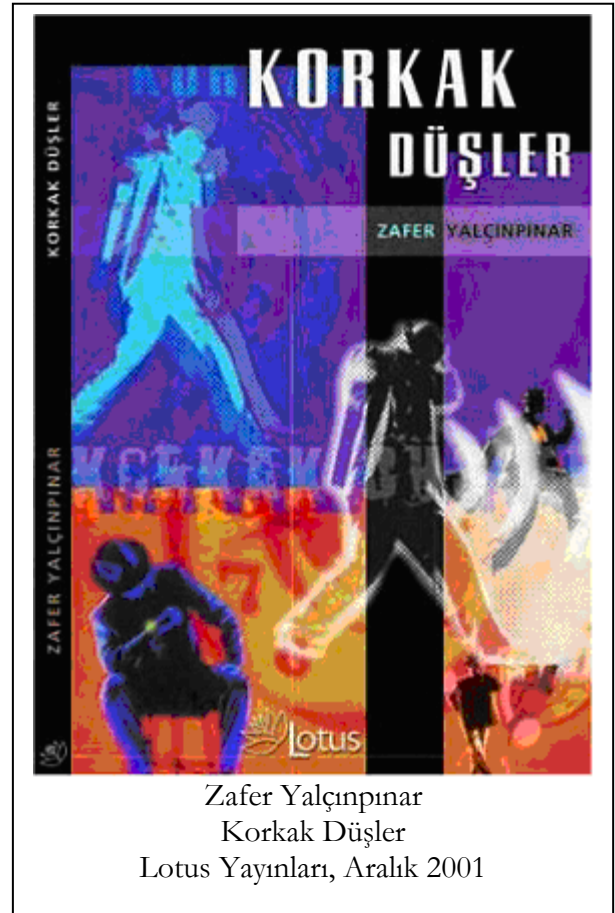
Kapat gözlerini...

– Ne?

– Kapat gözlerini.

Bana zarar vermek isteseydi bunu çoktan yapardı diye düşündüm. Biraz sakinleştikten sonra gözlerimi kapatmak fikri korkutuculuğunu kaybetti. Derin bir nefes alıp gözlerimi kapattım. Beş yada on saniye bekledikten sonra –ondan da ses gelmeyince– gözlerimi açtım. Ve o gitmişti. Kendimi daha önce hiç hissetmediğim kadar yalnız hissediyordum. Onun gitmesi benim üzerime yalnızlığı bırakmıştı. Belki de o esmer kadın, daha önce hiç hissetmediğim gerçek yalnızlığımdı. ♦

4 Ocak 2001

Zafer Yalçınpınar
Korkak Düşler
Lotus Yayınları, Aralık 2001

YÜRÜYÜŞ

çığlıklara ulaşır sesim boş bir sokakta yankılanıp
seninle de dolaşmıştık bu sokağı
bir çocuk gülüşünün masumiyetiyle
hiç çekinmezdik o adımları atmaya
gizil bir paylaşımdan alırdık cesaretimizi
sokaklara çıkardık, sesimiz çığlıklara ulaşırdı
çoğalırdık...

aynı sokakta sensiz yürüdüm bu sefer
öyle çok oldum ki öyle çok!
bir çoğul yalnızlık yaşadım, paylaşamadım
senden uzakta, okyanusta bir kara parçasıydım
durmaksızın vurdu kıyılarıma hasretin
bu şehir yalımda bir damla su
bu şehir sensiz

“ay” diye hayranlıkla izlediğimiz gecenin avuntusu
cam kırığı kaldırımlar ve sokak lambaları sırdaşım
dilime dolamışım umarsız küfürleri
sensiz bir kenti küfre tutuyorum
her seferinde yıkımlara adım atmışım
her adımın karşılığını kaçamak bir bakışla alıyorum
savruk adımlı çoğul yalnızlıklardan

bu gök, bu gece, bu boş sokak ve bu yanılğı
bana bir şeyler unutturmak istiyor
çiçekler takıyor saçlarına gecenin
hüznün karartılarını bana sunuyor
nafile çabasında bir matem siyahı
"parasız yatılı hüznler" demişti bir şair
nasıl da karşılıyor hayatı onun söyledikleri

daldan düşen bir yaprağın sararacağı öyle kesin ki...
daldan düşen bir yaprağım ufacık bir üflemede
bir ölü gibi yatarım dar bir sokakta
geçip gidersiniz yanımdan, kanıksanmıştır ölüm
bir çınar tepesi düşlemişim oysa ben
faili meçhul demeyin bana, asla olmadım
çığlıklara ulaştı sesim ve çoğaldım

uçurum kıyısı anılardır düşen yaprağın faili
iki ayrıksı dünyaydı birbirine yaslanan
eski bir albümün sararmış yaprağında
iki ayrıksı dünyanın fotoğrafıydı geriye kalan
beyaz bir duvar ve onun kirli yüzeyi...
bense başımı bir duvara yaslamışım
sensiz bir kenti küfre tutuyorum

neyi tanımam gerekir sevgiden başka
sorumun karşılığını verin bana
sabah yeli gibi okşamışım güvercin kanatlarını
bir çiçeği koklamışım, güneşi içmişim
ellerini tutmuşum
bölüşmüşüm çığlıklardan geriye kalan
çoğul yalnızlıklarımı...

aydınlık ve uzun bir yoldayım işte
hep gülüşünü istiyorum ışığında ömrümün
ortasındayım hayat denen karmaşanın...
ve tedirginim ayrılığına yüzündeki tebessümün
şimdi sen bir gök çizmelisin bana
sınırsıza hazır ve güneşe gebe...

ve onunla atılan her adımdı yüzümdeki tebessüm
rüzgârsız kalakalmış okyanusun ortasında bir tekne
sonra doldurmuş yelkenliyi tüm soluğuyla
daha hızlı, daha hızlıcasına
ışımış gözlerinde mavinin bitmek bilmez gizemi
sonra mısırlar dizilmiş yeniden türkü tadında
şiiir tadında yaşanmış tüm özlemler

oysa eskimişti yüreğimde bir şeyler
tarifi zor, tarifi imkânsız yalnızlığım!
tut ellerimi üşürüm yoksa sensizliğe...
bilirsin sen de zaman zindanında geçenleri
dipsiz bir kuyudasındır işte, hep kazanır
hep sıfırsındır sen, zaman kazanır
zaman kazanır...

tüm bu anlamsızlığın içinde öyle zor ki
şiiirlerin hâlâ mavi kalmasını istemek...
direnmek inadına zamanın karanlık zindanında
tarifi zor, tarifi imkânsız
ve seni görmek yansısında mavinin
geçip gidene inadımsın benim, anlaşılmazlığım
belki yanmışlığım, belki küllenmişliğim

şimdi gömülmek istiyorum içime
ve senin hayalinle tutuşturduğum bu ateşten
bu gök mavisini geceden yeniden varolmak istiyorum
haçlarına gerilmek istiyorum sensizliğin
özleminle çivilenmek istiyorum çarımına tutkunun
içimdeki kocaman boşluğa titredim şimdi
tut ellerimi üşürüm yoksa sensizliğe...

Ulaş Nikbay
Gülüşlerinin
Sonbaharında
Ağlardım

9. Dünya Kitap
Şiiir Ödülü

Çıkıyor...

Dünya Yayıncılık

Ulaş Nikbay

“VAR” OLAN DERGİLER ÜSTÜNE

Kadir Aydemir

Küçük bir kan damlası düşünün bir mikroskobun lamında, tek gözünüzü kapayıp bakarsınız: binlerce renk, değişip duran küçük organizmalar. Her biri kendi içinde bir anlam taşır. Biri diğerine yapışık ve koptuğunda eski rengi değişir, başka bir şeye dönüşebilir, belki de yok olur, bilinmez!

Edebiyat tarihimizde dergicilik önemli bir yer tutmakta. İlk sayıdan sonra bir hastalığa dönüşen bu uğraş, kimi insanlar için bir yaşam biçimine dönüşmekte. Harçlıkların ortaya konulup birleştirilmesi, yana döne bir matbaa aranması, yağmur çamur demeden koltuk altındaki sıcacık derginin dağıtılması...

İşte şiir dergileri de en başta örneğini verdiği bu küçük parçacıklar gibidir. Biri diğerini var eder, destek olur. Her dergi çok hücreli bir yapıdır aslında; belli evrelerden geçip başka bir dergi oluşturulur, onlarca şair ortaya çıkar, sararan sayfalarından çıkamayanlar da olacaktır. Kimi dergiler yaşamlarını bir bayrak yarışı gibi yeni editörleriyle sürdürmekte, kişisel çabalarla yayın hayatını sürdürenler veya birkaç sayı çıkıp kapanmış olanlar var, bazı dergiler de büyük kuruluşların ve yayınevlerinin sayesinde ayakta durabilmekte. Bir şekilde insanlara mesaj verebilmektir önemli olan. Kâğıdın rengi, mizanpajı, kimlerin yazdığı, kaç basılıp ne kadar dağıldığı çok da önemli değildir. Yazılan her iyi şiir nasıl ki okuyucusunu bulursa bir gün, bir dergi de eninde sonunda gereken yeri neresiyse oraya varır.

Şiir-edebiyat tarihimizi işte bu pek ‘önemsenmeyen’, irili ufaklı dergiler yazıyor. Kabul edilsin ya da edilmesin, bu böyle.

Son zamanlarda “günümüz edebiyat ortamının merkezinde yer almayan”¹ dergiler ciddiye alınmaya başlandı. Özellikle Cumhuriyet Kitap Dergisi’nin (Sayı 609 / 18 Ekim 2001) yayınladığı “Edebiyat sevgisini yeşerten yayınlar ya da Okuruna Göz Kırpan Dergiler” adlı dosyası bu hususta beklediği ilgiyi gören bir çalışma oldu. *Başka, Şiir-oku, Budala, Öteki-siz, Kül, Işık, Ağır Ol Bay Düzyazı, Düşlük, Kavram Karmaşa, Şiirli Çakan, Dize, Uzak, Kuzey Yıldızı* gibi birçok dergiye ilişkin küçük notlar vardı bu dosya içinde.

Yayımlanan bu dosyadan sonra ilginç gözlemler edindim. Kendisi de edebiyat dünyası

içinde olan pek çok şair-yazar bu haberi okuduktan sonra ilk olarak şunları söyledi:

– *Aaa, böyle bir dergi mi vardı?* (Evet!)

– *Çok ilginç, bu dergi yeni mi?* (O dergi yaklaşık 5 yıldır çıkıyor!)

– *Ne kadar çok dergi varmış canım, nereden çıktı bu dergiler şimdi?* (Günaydın!)

– *Kim bunlar?* (Tanımazsınız, sizin kabileden değiller!)

İnsanın hiç şiir okumadan şiir yazması gibi, şiir gönderdiği dergiyi bir kez olsun alıp okuması gibi, kişinin kendisi bir dergide çalıştığı halde yeraltından sızan hiçbir dergiden haberdar olmaması gibi acı şeyler bunlar.

Peki bu dergiler neden çıkıyorlar?

Dergiler edebiyat dünyamızın kendini yenilemesi ve okuyucular da dahil olmak üzere herkes için varlar. Sağlıklı bir okuma ve yazma pratiği, güncel şiir-edebiyat dilini takip etmek, şiirin sorunlarını bilmek ve anlamak; yaşamını devam ettiren dergileri izlemekle mümkün. Hiçbir dergi kişisel amaçlı yayın yapmıyor ve şu da bilinmeli ki gelecek kuşakların belleğini de dergiler yazıyor, oluşturuyor.

Ne yalnızca kendi yayınlarıyla ilgilenen editörleri ne de sadece yazdıklarını yayımlayan dergiler dışında hiçbir şeyi, hiçbir çalışmayı takip etmeyen, umursamayan sanatçı modelini istemiyor bu evren.

“Biraz daha hassasiyet ve iletişim!” demek, hiç de gereksiz değil. ♦

¹ Yücel Kayıran, Budala, Sayı: 18 Kasım-Aralık 2001

YİRMİ YAŞ DÜŞLERİ

Zorla dersinin başına oturtulmuşçasına,
gereklilik ve adımların köşe kapmaca oynar.
Elma şekerine dahi doymuş bir çocukluğun var senin,
görmediklerin var.

Ege'nin öfkesine sığmış bir gençlik,
sıfıra vuruşun en fazla.
aklıdadır hep eskitilmiş ülke,
ne şaraplar ihraç edilir, içinde acısı.

Dört gün, dört mevsimdir.
Siyah-beyaz yaşantına renkli kalemleriyle,
oynaya oynaya bir çizik atar doğa,
bu oyuncuğun afacanlıkta kırılacak ilk parçasısın.

Legal gürültüleridir öksürükler gecelerinin,
sabah kuşları gibi, sırf sabahı özleyen kuşlar gibi.
yirmi yaş dişleri gibi çürür;
heyecan, mutluluk, rüya ve tabir.
hem onlar da öyle değil miydi,
dört tane, çabuk ve acılı...

Özge Dirik

16 Ocak 2002

Karanlık her yer, düşlerimdeki annem gibi. Ne babamı hatırlıyorum, ne de bahçeli, küçük evi. Bir dut ağacının gölgesindeki keyifsiz saatleri, bir de yüksek duvarlardan düştüğümde çıkan sesleri unutmuyorum.

Karanlık her yer.

Nedenlerini bilmiyorum. Upuzun bi dalga uyuyor önümde. Dokunamıyorum. Parmaklarımı açtıkça yüzüme vuruyor rüzgâr, yüzümü kapatamıyorum. Korkuyorum fırtınanın çığlıklarına kapılmaktan.

Karanlık her yer. Annemi özlüyorum.

Umut Öz

Kül

Aylık Edebiyat,
Sanat ve Düşünce Seçkisi
ISSN 1301-6156

PK 31 06442
Yenişehir / Ankara
bkolbuken@hotmail.com

Şiirli Çıkın

Aylık Şiir Seçkisi

PK 51 34930
Silivri – İstanbul
cikin@postamatik.com
www.geocities.com/cikindergisi

Uzak

Aylık Şiir Seçkisi

Kaleder Mh. Niksar Cad.
Karaduman İşhanı Kat: 1
No:4/4 52300 Ünye – Ordu

Edinmek için 400.000 TL
değerinde posta pulu gönderin

BİR COŞKUDUR KISAFİLM, AŞKLA ÜRETİLEN...

Korkut Akın

Kısafilm, dağların doruklarından, baharla birlikte eriyen kar sularının çağılı, okyanusa ulaşma coşkudur.

Kısafilmi böyle tanımlamak da aynı coşkunun yansıması olmalıdır, ki heyecan bir yaşam boyu sürsün. Gerçekte de öyledir, hayat sizi alır taşır kendi coşkusunun içine...

*“Burjuvalar yüksek duvarlarla
Çevirmişler avlularını
Ama bir kiraz ağacı gördüm ki geçen gün
Dışarı uzatmıştı en çiçekli dalını”*

Ataol Behramoğlu'nun bu dizeleri en iyi tanımıdır kısafilmin de kısafilmcinin de... Böylesine bir tanımın ardından tutup kısafilmi, kurmaca filmin (fiction) özeti olarak görmek yanlışına düşmemek gerekir. Bizde ağırlıklı olarak, özet film olarak tanımlanabilecek filmler izliyoruz kısafilm diye.

Uzun filmle kısafilmin arasındaki farkları saymak gerekir o zaman. Önce adından başlayalım: Sözlükler de içinde; kısafilm, iki sözcük olarak yazılır tüm kitaplarda; oysa kısafilm başlı başına bir türdür ve 'kısa'lıkla hiçbir ilgisi yoktur. Zaten kısafilmi kısa yapan süresinden çok içinde barındırdığı coşku ve aşktır. Bağımsız oluşu, yapımcısının yalnızca kendi kararları doğrultusunda, kendince anlatması ve kuşkusuz kimseye kendini beğendirme gibi bir kaygısının olmamasıdır temelinde yatan. Çoğunlukla senaryosunu yazan kendi gücü ile doğru orantılı, olanakları ölçüsünde yapar, yönetir. Kimi zaman kendi çeker. Pek seyrek olarak profesyonel oyuncular rol alsalar da oyuncu kaptısı olmaz kısa filmde.

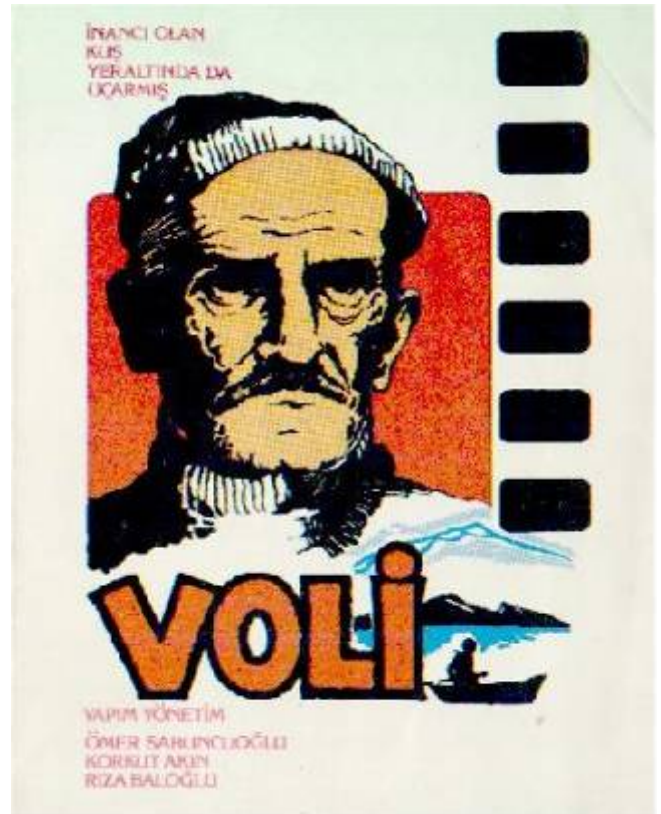
Ayzenştayn'ın “Potemkin Zırhlısı”nda aslan heykellerinin kükreyişi kurgusu, halkın katliama tepkisini anlatır. Çok bilinen bu örneği burada böyle anlatırken etkisini zayıflattığımı biliyorum. İşte kurgu bu! İlk dönem sinemacıların ses olanağını kullanamamaları onları simgesel anlatıma itmişti. Bu da bir başka kısafilm tanımı oldu...

Birden dalıp tecimsel değildir demek yerine edebiyat yapmaya sıvandım. Kurmaca, uzun film çeken yönetmeni sınırlayan birçok unsurun varlığına karşın kısafilm yapımcısının sınırları yoktur. Neyi, nasıl düşlemişse öyle çekmeye çalışır kısafilmci. Olanakların kısıtlı olması döndüremez onu yolundan. 80'li yıllarda yalnız ve sıkıntılı bir süreç geçirmek zorunda bırakılmışım; elimden

alınan özgürlüğümü kısafilm öyküleriyle giderdim. Daha sonra, arkadaşlarımın da önerisiyle uzun film senaryosuna dönüştürdüm. Koşullar izin vermeyince 90 dakika olarak tasarladığım senaryoyu 6 dakikaya kadar indirdim. Ülkenin üzerine inen 12 Eylül darbesini iki vagonun birbirine çarpmasıyla simgelemiştim. Gerçi onu da çekemedim; başka sorun.

“Işık artı zaman eşittir sinema” tanımını tüm yetersizliğini de içinde barındırarak kısafilm tanımıdır aynı zamanda. Bu tanım aslında *sinema bir hayattır* anlamındadır; her ne kadar yanlış anlaşılabilir olsa da. Bir kısafilmci arkadaşımız, tek kare filmle katılmıştı bir yarışmaya. Hâlâ da tartışılır ortaya çıkanın film olup olmadığı. Ama, bilinmelidir ki, deneyselliği de barındırır içinde kısafilm.

Pelikül artı ışık artı kurgu tanımı daha bir doğru geliyor bana ya da yukarıda değindiğim gibi “dağların doruklarından denize ulaşmak için gürül gürül akan kar suları”.

1983 yılında İFSAK Kısafilm Yarışması'nda Büyük Ödül kazanan “Voli” kısafilm tarihimizin dönüm noktasıdır. İFSAK'ta ilk –ve tek- büyük ödül kazanan 8 mm filmidir Voli. Egeli bir balıkçının 24 saati anlatılır, umudu ve yangını içinde barındıran. Rıza Baloğlu, Ömer Sabuncuoğlu ve

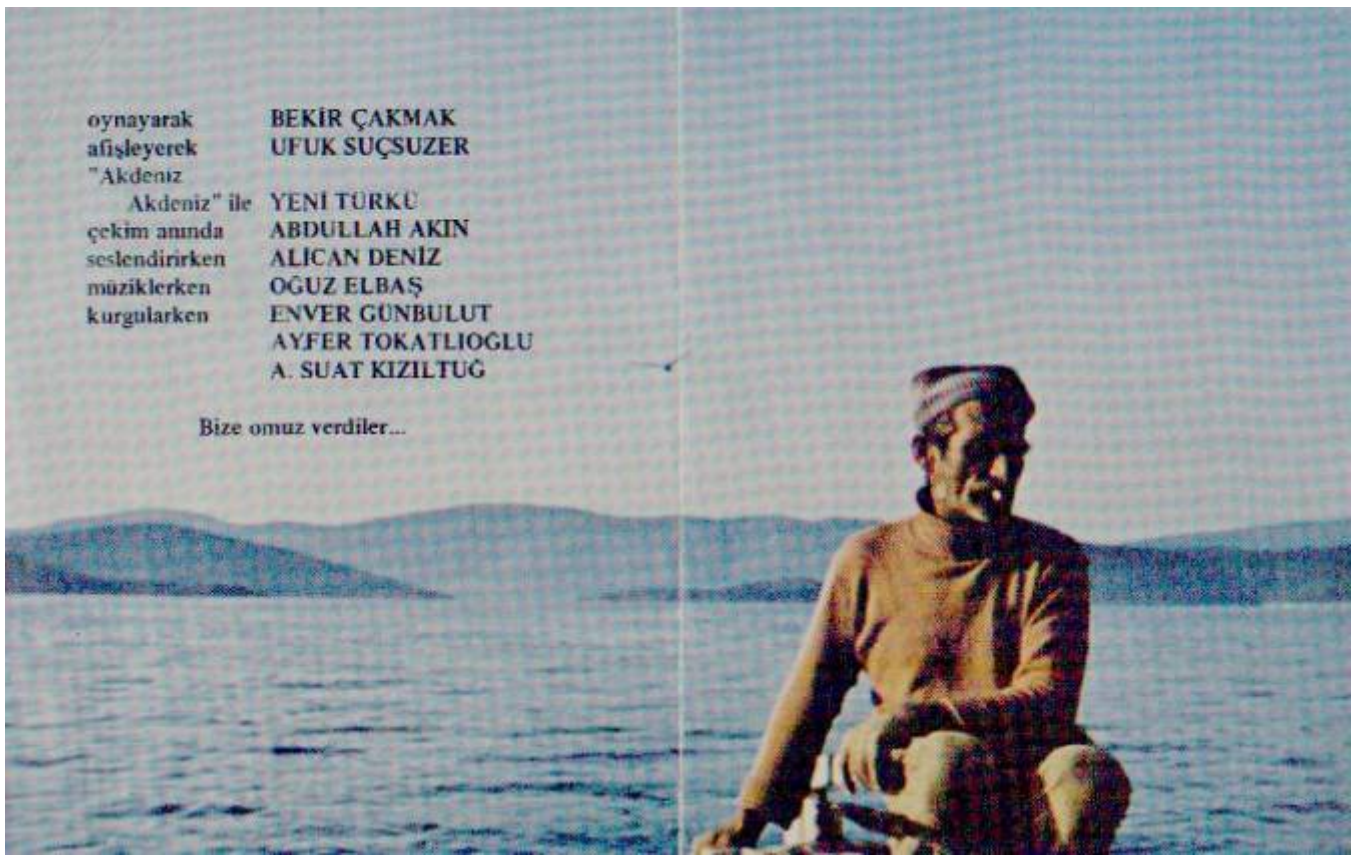
Korkut Akın'ın ortak üretimi olan film afişi, broşürü, gazete ve dergilerde yoğun tanıtımı ile en çok izlenen kısıf film onurunu da yaşamıştır.

Televizyonların özelleşmesi ve kanalların çoğalmasıyla birlikte kısıf film, umulandan daha kötü bir dönem geçiriyor. 8 mm filmlerin yerini video aldı; görece çekim maliyetleri düştü; festivaller yapılıyor; ama gelişimi durdu.

Arzulanan yere gel(e)memesinin temel nedeni sanıyorum gençlerin desteklenmemesi. Önce okumalarını engelledik ardından hayata yabancılaştırmak için elden ne gelirse yaptık. Bağlı olarak, bir de sponsor bulunamaması ve gösterim olanağının güçlüğü de eklenince; sıçrama tahtası niteliğini de yitirdi. Eskiden –*Sinan Çetin*'den *Ümit*

Ünal'a, *Yeşim Ustaoglu*'ndan *İsmail Güneş'e*– bu tahtayı iyi kullananlar da oldu. Kısıf film coşkusu yitirmeyen arkadaşlarımız da var, **Oktay Güzeloğlu** başta. Bir soruşturmaya kısıf filmi uzunfilme tercih ederim yanıtını verdiğem de 6-7 filmde fazla çekemedim ben de.

Sinema bir sanayidir aynı zamanda. Bu nedenle diğer sanat dallarından ayrılır. Senaryo hazırlığı, oyuncu ve mekân seçimi, kamera ve ışık... yetmez! Film banyosunda, deyim yerindeyse, "Allah bile bilmez neler olduğunu," Onun için üretimi sabır ister, ilgi ister, para ister; kuşkusuz önce aşk ister. İster el kamerasıyla ister ışığı ve set ekibiyle çekilsin her çalışma, içinde tecimsel kaygılar yoksa kısıf filmidir ve bu ülkenin kültür zenginliğidir. ♦

SESSİZLİĞİN BEKÇİSİ

Neler var ardında
Sabah yeli.
-Dolanırım, sadece kuş yürekleri.

Her gece
Aynı ağrıyla
Kayıyor bir yıldız.

Yaprak düşüyor,
Kalbimi tutuyorum.
Eylül: bir kadın?

Ey çalılar güzeli,
Şenlik ateşi
Ateşböceğinin.

Yoruyor
Düşünmek
Kayan yıldızın adını.

İki küçük çalı arası
Korkuyla yükselen
Ay.

Güneş
Bırakıyor gülüşünü
Üzerinde, taşın.

Uçuşup duruyor kelebek
Akşam oldu
Vaktim az.

Bir yanılsama mı?
Senin beyaz yüzün-
Suya dökülen çiçek.

Sessizlik...
Sessizliğin
Bekçisi

Eski bir gökyüzü
Buldum-
Son sözümdü bu.

Kadir Aydemir

Kadir Aydemir
Sessizliğin Bekçisi

Hera Şiir Yayınları
ÇIKIYOR

TOPLAMA

uykusundan uyanmış ay
semada yüzüyor
yıldızların arasında

bir kelebeğin ömrü
ay batana kadar sürer anca
ya senle benim
benimle senin
– bizim – ömrümüz?

hiç dile geldi mi adım
dudaklarının arasına
sen unutsan bile
ay yüzüyor gözlerinde
ben seyrediyorum

ay yüzüyor
kelebeğin biri
ömrünün sonuna yaklaşıyor
ay batıyor

sen + ben = biz
biz batıyoruz

Vedat Kamer

ODALAR

Çağla Cömert

“In your room
Where time stands still
Or moves at your will
Will you let the morning come soon
Or will you leave me lying here
In your favourite darkness
Your favourite half- light
Your favourite consciousness
Your favourite slave.”
Depeche Mode – In your room

I

Geçmişimden belirsiz bir duyumsamayı geri getiren bir akordeon tınısı. Bir zamanlar bende dansetme arzusu doğururdu. Şimdiyse sigaraya sarılıyorum. Odamdayım. Odalarımız hep müzik, sigara dumanı ve anılarla mı yüklü olacak? Pencereyi açıyorum. Sokağı görmeliyim. Sokak, odaları birleştiren ve ayıran kaos. Başımı pencereden dışarı uzatacakken aklıma geliyor. Telefona uzanıyorum. Senden uzun zamandır ses seda çıkmadı. Ahize elimden kayıyor. Odamın tutsaklığında. İşte şimdi kendimi kolları koparılmış bir taş bebek gibi hissediyorum. Sen beni böyle imgeleştirmiştin. Yapabildiğim tek şey bir kitabın kapağını açmak oluyor. Kişisiz, daktilo çıkması harflerin arasında lezbiyen bir aşka dalıyorum, zarlara ve iskambil kâğıtlarına karışmış. O günü anımsıyorum. Seninle tahta bir kutu bulmuştuk, içinden Joker çıkmıştı. Her şeyin yolunda gittiğinin işaretiydi o kart. Her şey yolunda gitti mi? Kare desenli, kırmızı bir elbise giymiştim. Sense hep olduğun gibi kapkaraydın. Üstüste içtiğim sigaralar midemi bulandırıyor. Sen saplantım mısın, tutkum mu? Aşk mısın, nefret mi? Yoksa sadece midemde bir bulantı mı? Hep içimde kal. Hep olmasa da bir süreliğine.

II

Sana gelirken hayatın peri masalı olduğuna dair ispatlar arıyordum. Yılın ilk karının o gün düşmesi ve düşlerime ait bebek yüzün ilk iki ispattı. Üçüncüsü zamanın durması olacaktı, olmadı. Hayat peri masalı değildi. Bana düşense tüm beklentilerimden sıyrılmaktı. Odana girdiğimde küçük, kayıp bir kızdım yalnızca. Eski sevgilimin en

yakın arkadaşydın. Oda senindi. Müzik ve gitar senindi. Kayısı suyuyla karıştırıp içtiğimiz votka senindi. Bana ördürdüğün siyah saçlar senindi. Kaloriferin dibine yerleştirip oturduğumuz geniş yastıklar da senindi. Benim olansa hikâyeler ve fotoğraflardı. Depresyon benimdi. Sarhoşluk benimdi. Yaşam benimdi. Sen o yaşamın içine girmek istedin. Bir şeyin içine girmek o şeyin sorumluluğunu kaldırmak, ağırlığını paylaşmak demektir. Sense bunu reddettin. Gözünü korkuttum. “Sen bir tek acı verirsin insana, zevk vermeyi hiç bilir misin?” diye suçladın beni. Sana zevk verdim. “Eski sevgilin senle evlenmek istiyordu. Bense birini sevseydim seni severdim.” dedin bana. Beni sevseydin seni sevebileceğimi düşündüm. Bu kadar basitti işte. “Sen bu dünyaya fazlasın. Dengemi bozuyorsun!” diye bağırдың ve beni odandan dışarı kovdun. Gözlerimde yaşlarla sokağa çıktığımda hızmamı odanda unuttuğumu farkettilim. Bir tek hızmam için geri döndüm. Benden daha fazla bir şey almanı kaldıramazdım. Beni odana tekrar davet ettin. Bu kez sessizlik senindi. Utanç, suçluluk senindi. Başını öne eğdiğinden göremediğim bebek yüz senindi. Nefretse benimdi. Hakaretler, ağlayışlar benimdi. Titreyiş, normalden hızlı atan kalp, baş dönmesi benimdi. Sakinleştiğimde benimle iskeleye dek yürüdü. Hiçbir şey olmamış gibi hikâyeler anlattım sana. Ayrılırken “Görüşürüz” dedin. Canımı yakıyordun .

III

Eve vardığımda kötü bir şeylerin olacağı hissiyle doluydum. Yine de huzurlu hissediyordum kendimi. Biraz bekleyince bunun huzur değil de elinden geleni yapmış olmanın verdiği bitkinlik olduğunun ayrımına vardım. Her zaman yaptığım şeyleri yapmaya ihtiyaç duyuyordum. Annemin pişirdiği yemeği yedim, gazeteye göz gezdirdim, kardeşlerimle şakalaştım. Sonra odama girdim. Hep dinlediğim radyo istasyonunu açtım, boyalarımı raftan indirdim. Resim yapacaktım. Sırf senden arınmak için. Saatlerce çalışmanın ardından ortaya koyduğum sadece bir renk bulamacı oldu. Beceriksizliğime öfkelenemeyecek kadar bitkindim. Uyumaya çalıştım, uyuyamadım. Sonunda sigaraya sığındım. Bir de saçma sapan bir televizyon dizisine.

Ben büyüdükçe odamdaki melankolik koku artıyordu. Yaşamayı seçtiklerim hep bu kokuyu besleyecek türden olanlardı. Kokunun izlerini neşeli çocukluğumda arıyordum. Anılarımı, rüyalarımı deştikçe açığa çıkıyordu izler. Rastlantı eseri girmemiştım bu yola. Hiçbir şey nedensiz değildi. İliklerime kadar hissettim bu gerçeği o gece. Peki nereye varacaktım? Öğrenmenin bir anlamı yoktu. Umudumu yitirmek istemedim. Ertesi sabah okula gidecektim.

IV

Bu gece bu kenti çözeceğim. Söz veriyorum kendime. Sigara parası için cüzdanımı açıyorum, kimliğimin orada olmadığını görüyorum. Odamda unutmuş olmalıyım. Kimliksiz, küçük, kayıp bir kıza ne verebilir bu kent? Alabileceğim kadarını alacağım. Paylaşım olmadan bir şey alamazsın. Verebileceğimi vereceğim.

Siyah sırt çantam, uzun süet çizmelerim, mini eteğim ve yeni boyattığım siyah saçlarımla insanların arasında yürüyorum. Nereye gideceğime bir karar vermem gerekiyor. Eski sevgilimde karar kılıyorum ve ona tüm olanları anlatıyorum. Küplere biniyor, seni öldüreceğini söylüyor. O bana dokunmaya kıyamazken sen nasıl böyle canımı yakabiliyorsun? Sana telefon ediyor. Her şeyi inkâr ediyorsun. Beni yalancılıkla suçluyorsun. Ne biçim adamsın sen? Tükürdüğünü neden yalamıyorsun?

Her şeyi nasıl böyle tiksindirici bir hale sokabildik? Halbuki dışardan bakılınca ne kadar güzel görünüyoruz her birimiz...

Bir bara gidiyorum. Kimliğimi sormuyorlar. Kötü müzik, kötü bir ortam. Sıkılıyorrum. Sonra erkek çocuğu gibi kırılmış saçlarıyla o kız yanıma geliyor. "Hadi gidelim burdan" diyor. "Garip bir çekimin var. Senden kopamıyorum." Onunla gidiyorum. Başka bir bara giriyoruz. Yan masamızda Fransızlar oturuyor. Şarap içiyoruz, gülüyoruz, bağırıyoruz. Kız beni öpüyor. Erkeklere benzemiyor. Tuvalete kusmaya gidiyorum. Aynadaki aksimi pis bir keşe benzetiyorum. Bu benzetişin bana hissettirdiği hiçbir şey yok.

"Senden bir şarkı istesem çalar mısın?" diye soruyorum DJ'e. Duru, masum bir yüzü var. Seviyorum onu. "Bu kıza bak, herkes ona aşık oluyor" diyor o kız. "Biliyorum, ben de aşık oldum" diyor DJ. "Senin bir ailen yok mu?" diye soruyor Fransızlar. "Var." diyorum. Varsa ne olmuş.

Dışarı çıkıyorum. Sana telefon ediyorum. "Senden nefret ediyorum! Hayatımı mahvettin. Beni bir daha hiç göremeyeceksin. Sen ve rezilliğin benden uzak durun!" dediğim halde içimde hâlâ

beni ısıtan bir his kıvılcımlanıyor sana karşı. Ne olurdu bana sarılsan, beni sevdiğini, burdan kaçacağımızı söylesen? Hayatın bir peri masalı olduğunun dördüncü ispatı olurdu. Ama üçüncüsü gerçekleşmeden sıra dördüncüye gelemezdi.

Sokağın girişinde bir polis arabası görüyorum. Kimliksiz olduğumu anımsıyorum, hemen içeri giriyorum. Kızın kollarında soluklanıyorum. Çaresizim. Barın kapanış saati geliyor. DJ, kız ve ben dışarı çıkıyoruz. "Siz arsız kızlar mısınız?" diye soruyor DJ bize. "Değiliz" diyorum. "Biz fazla zeki kızlarız."

Açık mavi bir odaya, DJ'in odasına giriyoruz. Sıcak, rahat bir yer burası, girdiğim diğer odalardan çok farklı. Sabah olana dek mum ışığında konuşuyoruz, müzik dinliyoruz, sigara içiyoruz, makarna yiyoruz. Mutluyum burada. Güvendeyim. DJ kıızı bir film artistine benzetiyor, birbirlerini sevdiklerini hissediyorum. Seviniyorum. Beyaz tüylü bir battaniyeye sarınıyorum, uyumaya çalışıyorum. Benden bahsettiklerini duyuyorum. Gözlerim kapalı onları dinliyorum.

"Arkadaşın çok yıpranmış."

"Evet. Hızlı yaşıyor o ve genç ölecek. Rüyamda gördüm."

"Umarım ölmez."

Bedenime baktıklarını hissediyorum.

"Sen sigara almaya gittiğinde..." diyor kız, "CD'lerinden bazılarını çalmaya karar vermiştik. Arkadaşımın fikriydi."

"Sen de ona uydun."

"Evet. Ama sonra o senin iyi biri olduğunu, bunu yapmamamız gerektiğini söyledi."

"Sen yine ona uydun."

"Evet." Gülüyorlar.

Dayanamıyorum artık. Midem kasılıyor, bedenim titriyor. Gözlerim kapalı, yattığım yerde kıvranmaya başlıyorum. Yanıma geliyorlar. DJ saçlarımla seviyor, "Sakinleş, sakinleş" diye durmadan fısıldıyor. Sakinleşmeliyim. Kendimi kontrol etmeliyim. "Ben hiçbir şey yapmadım" diye saykılıyorum. Sonra kendime geliyorum ve ayağa kalkıyorum.

Dışarı çıkıyoruz. Kent sis altında.

V

Suluk alıp verişlerimi duyuyorum. Rahatsız oluyorum, bundan kurtulmanın bir çaresi olmalı. Gözlerimi tepemde sallanan ampule dikiyorum. Dikkatimi ona yoğunlaştırmaya çalışıyorum. Olmuyor. Soluk alıp verişlerim kulaklarımdan gitmiyor. Yaşadığımı duymak istemiyorum. Terkedilmişliğin sindiği bu loş odada hâlâ yaşıyor olduğumu hissetmek acı veriyor. Ölümü

arzuluyorum. Benliğimin bataklığına bu denli saplanmışken durumumun bilincinde olacak kadar gözlerimin açık olması beni ürkütüyor. Gözleri açık ölmek dünyadaki en büyük acı olmalı.

Ampulün salınışlarıyla eşyaların karşıdaki duvara düşen gölgeleri değişiyor. Oluşan silüetlerin bana çağrıştırdığı hiçbir şey yok. Bir şeyler olmalı. Hayalgücüm beni hiç yarı yolda bırakmadı. Ama çağrım karşılık veren belleğim oluyor. Bedenimden tiksindiğim zamanları hatırlıyorum. Bedenimle hesaplaşmalarım. Bölük pörçükler, kısa yaşamıma parça parça dağılmışlar. Birer birer topluyorum onları, birleştiriyorum. Ortaya çıkan tutku oluyor. Sadece tutku.

Bu odaya gelmeden önce neredeydim ben? Başka bir odadan çıkmıştım, bir başkasından atılmıştım. Bedenimin ağırlığından kurtulmak için girip durduğum odalar. Tutkumu boşaltmaya

çalıştığım odalar. Peki ya kendi odam? Benim odam, benim küçük odam. Uykusuzluğum, kanayan dudaklarım, bileklerim, tek gerçekliğim aynam, sigara dumanı, meşgul çalan telefonum, gençliğim, kopukluğum... Olması gerektiği gibi.

Sen kapıyı açıyorsun, esmer yüzünde içimi ısıtan bir gülümseme. Seni bekliyordum. Hep seni beklemiştim. Sevginin adını kötüye kullanmadan, hiçbir şey ummadan gerçekten sevebilmenin kıyısına getirdin beni. "Biz devamlı birbirine ihtiyaç duyan insanlardan değiliz ki." Çift kişilik delilik saplantımdan kurtardın beni. Bedenimi bir süreliğine de olsa kaldıramadım sağladın.

Sen kapıyı açıyorsun ve ben artık soluk alıp verişlerimi duymuyorum. Odan ve bedenim uyum içindeyiz. İşte sonunda tutkumu avuçlarıma arasına aldım. Kendime geldim. ♦

MR. AND MRS. BROWN

mr. and mrs. brown mutlular mı cehennemin dibindeki yuvalarında? they've got two children! onlar bile... mr. and mrs. brown olmak bile daha iyi bir şey bu an için. ama yapabileceğim hiçbir şey yok. bekleyeceğim. dudaklarım erirken, içimde bir yerler daha eriyecek. geriye dönülemez ölüm adımları. içimden bir şeyler ölüp gidiyor ve engel olmak imkânsız! böyle olması lazım! neden? neden hep benim başıma gelmesi lazım? çok mu yanması gerekiyor canımın? her şey hep benden yana olurdu bir zamanlar. bir zamanlar başıma kötü şeylerin hiç gelmeyeceği bir zaman vardı. onun hep yanımda olduğunu gösterir zamanlar. onun bir tek benim tanrım olduğunun ispatı zamanlar. böyle mi büyümem gerekiyor? en hassas yerimden daha ne kadar vuracaklar beni? ağlamayacağım. beni kahretsin. ağlamayacağım. cezam bu. cezamsa bu... daha kaç gün var peki? kaç gün var bu kara yılın bitmesine? daha kaç boş bakış göreceğim? daha kaç pencere pervazı var görmediğim? bu kent bu yıl dünyanın en ıstırap verici yeri oldu. büyümek dediğim dip! en dibi... en dipte, kentin en berbat noktasındayım. işin kötüsü ne kadar berbat olduğumun da farkındayım. farkında olmayan günlük güneşlik insanlar gibi aptal da olamıyorum bir türlü. sürekli şüphe. ama benim yine de bilgilerim var. bu yıl da bitecek mesela. bu ıstırap bitecek ve koca lanet kalkacak üzerimden. her zaman bitmedi mi? bildiğim bu! tek merak ettiğim kaç gününün kaldığı. günlerce, aylarca gün sayabilirim ama tam bitti derken birdenbire eşek gibi teperse dayanmam artık. bilmem lazım. bu soğuk daha ne kadar sürecek? soğuk, soğuk ve kara kış... sonra her şey geçecek. zaman... zamanla geçip gidecek her şey. acısı yüzyıllarca sürecek sandığım çoğu yara geçti işte. her şey pürüzsüz ve güneşli olabiliyor. en azından birileri için... geçmiş günlerin acılarıyla ezilmeyecek beynim. unutulamaz mı? geçmez, sökülmez yapışkan bir acı mı hayat? öyle olsaydı... öyle olsaydı bugün intihar ederdim. geçeceğini bilmeseydim, gidemezdim bugün gideceğim yerlere. hiçbir şeye dayanamazdım. sokak ortasında sızlanan bir prenses! neye yarar ki? en büyük acılar. en büyüğü bile geçiyor. işte bu yüzden. bugün yeniden ölüp yeniden doğacağım. fonda en arabesk bir müzik. yavaş yavaş doğrulacağım. "düşmedim daha." ♦

KAYBETTİM

kaybettim!
parçalaya parçalaya yitirdim bir şeyleri. ellerim kalemleri tutamıyor. eskisi gibi değil yazılarım ve eskisi gibi cesaret edemiyorum hiçbir şeye. kelimeler korkutuyor beni. eller, kollar korkutuyor. insan! insanın canlılığından korkuyorum. yazamadığım harfler var. canlı harfler... capcanlı durumlar var. kapatamadığım kapılar. kokular. okuyamadıklarım. ama onlar canlılığa hiç aldırmandan yaşayıp gidiyorlar. yitirdikleri canlıların yerine yenilerini alıyorlar. çok paralar ödüyorlar. et satın alınıyorlar. küçük kediler yiyip, kayıp gidiyorlar hayatın üzerinde. acımasız olan ben miyim! nefret dolu bile değilim şimdi. canlılıklarına veriyorum yaptıkları her şeyi. kızamıyorum. kızmak bile bir canlılık belirtisi. ama ölemiyorum da. ölümsüz olmanın can sıkıntısını yaşıyorum içimde. o yüzden bu kadar dinginim. o yüzden acımıyor ellerim. her şeye yeterince vaktim var. okumaya, yazmaya ve boğazı hayran hayran seyretmeye... kimse beni dürtün istemiyorum. tek başıma bütün canlılıkların ortasında dikilip, sürekli sigara içiyorum. vaktim çok! vaktim çok! koşturmuyorum. gidemiyorum. merdivenler. şüirler... zaman... zaman hangi zaman? kelimeler niye eksik? güneş neden gözümü almıyor artık benim? kelimelerin yerine kış geldi. üşümüyorum. dimdik durduğum için bu titreme! geçeceğini sanıyorum. ama hiçbir şey işe yaramıyor bazen. insanın umutlanacağı bir şeylerinin olmaması çok acı. ne acı? acı var mı ki? kelime oyunları yok artık. ömrüm yok! zaman var! tik. tak. geçip giden zaman var. sevemediğim insanlar ve canlılıkları var. uzaklarda beni bekleyen canlılar... yazdıklarımı asla önemsemeyen canlılar... gidesim yok. gitmek! gitmek! gitmelerin hepsini teğet geçiyorum küçük yol perileri dönüp duruyor etrafımda. ama gitmek yok! artık daha fazla korku yok! yaşanacak bütün karabasanlar yaşandı. kâğıtların kokuları geçti. küçük koku mutlulukları... bağılıklarım yok artık. bütün bağları ve küçük keyifleri attım üstümden. görmüyorum. görmeyen gözlerle, görünmez kâğıtlara yazıyorum. yıldızlara bakıp asla benim içinde olamayacağım masallar yazıyorum. benim de bir masalım olsun istiyorum ama olmuyor. bu dinginliğin masalı yok çünkü. yitirdim.

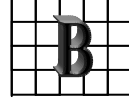
bu kadar!
ötesi yok! kelimeler bitti. ♦

“O günden beri bir fotoğrafın yası tutulur.”

- Kemal Kahraman

BU AŞK BANA

TİPİ

– Aşklık Grevindeyim –

Siyah bir şarkının uruydun uslu sır.
Yorgun kasırgalarım sebil, kavimler kir.
O günden beri ölmüşlük ne ki?
Barikat ve nakarat
İçinde yaşamının ağırlığından başka ey hayat!
Her parçam azınlık, hiç bir cumhuriyet yok içimde.
Beni kara boğduran hep genzim imiş,
Hıçkırıklarla kayboluyor her şiirin şairi.
Kaç yıldır ölü yalnızsınız ey hareli göçebeler?
Ölüm maskınızı tanımaz; bir gün düşer yüzünüz.
Tren! Geçme yüzümden öyle ezik, hızlı, silik...
Koyu bir karanlıktır bu tünel,
Bambu kamışları ıslak, ıslık çalar raylarım.
Çağlayan tiner, ikilem, katran ve solan mavi karanfil...
Kaç tabur ihanet edebilir bir drama?
Ölüme verilen tenlerin yarası sarılıp,
Unutulmayan aşkın yaşı sorulur mu hiç?
Hangi yazgı güzü sarartmış yaprak yaprak,
Ölü balıklar gibi hüznün kıyılarında tuval?
İlgın esiyor içimin yaban yeli.
Aşkın rengi sarı, ölümün gri,
Adınızın kokusu zakkum.
Omzunuza çakılacak elbet metal yıldız,
Bir gün ağır gelecek ü(nü)formalar!
Yalıyor beni bu ayaz, asit tarih, çiroz cennet, isli dip.
Kimin kaç çıplak resmi var ki elinde,
Tanrıya kırmızı kart gösterecek?
Ölüm ve aşk vuruyor yaşlı Troya'nın kıyılarına.
'Mendilimde kan izleri' duyar mı beni Edip abi?
Hanginizin ufku ada, yanılıgısı zakkum, rengi nar?
Bekler mi beni Nazilli'de o ıssız hayal gar?
Kim çıbanını katmer kerter gibi öpebilir diliyle?
Heykeltraş gibi yontuyorum gölgenizi sahile,
Nasil toplarım uçuşan kumları su ellerinize?
Ebruli Ege tenini şiirle yıkar ölümün,
Ağzından oper dizelerin.
Anneler simsiyah evlerde perde perde,
Ey minval ve şuara hayat!
Rahmin ne zaman döllenecek?
Kar libaslı zemheri, ölümün fon müziği...
Ey aşk! Arayla, arayla...
Si bemol (ak) ordu ölü, sırayla, sırayla...
Dalgındır çünkü her bellekte bir yara

Mutlu Can Güvendir

KUĞU YAĞMASI

tartılır söz
terazisinde gözlerinin

ne zamandır
değiş tokuş bakışlarımız

bir kuş uçuşu
gider geliriz
ben sana sen bana
o dudak senin
bu dudak benim

biz aslında
birek sustalıyızdır seninle
ha çıktı ha çıkacak
kınından

dokununca
o kuğu yağması
o görkemli panayı
başlar teninde

yorgunsam
bil ki yokluğundandır
indiğimse
kuytu sokaklarıdır
iç çekişlerinin

buyruğuna girerim
ellerini çırpan bir çocuğun
gülüşlerine eklenirim
sen yoksan

Tekin Gönenç

Şiir, öykü ve denemelerinizi
Kuzey Yıldızı'yla paylaşın

Mektup:
PK 200 81302
Kadıköy – İstanbul

E-posta:
editor@kuzeyyildizi.org

TERBİYESİZ AHLAK

Turuncu izci şapkalı
Al yanaklı, ufakçık
Veletler, elleri cebinde
Kur'an okuyan dedemin
Önünden geçerken
Hayal ettilerdi
Çıkarıp dillerini
Çenelerine değdirmeyi
Tükürmeyi sonra
Turuncu şapkalarına
Ufakçık çocuklar
Elleri cebinde
Şeylerini karıştırırken.

Barış Özgür

“...titreyen ışık
aydınlığın korkaklığımsa
karanlığın nerede?”

... VE AKIL BİTTİ

Bulut
neden sakladın güneşi

Mermer ışık kayboldu
*gözlerin geldi
kapalıydı aklıma*

Bulut
gözlerini ver
Mermer ışığı ısıtan

Yürek acısı gözlerin
*Yaşlı zamandı
kapalıydı akılsız*

Yeşil gömleğini çıkardı
geldi ki sevişeyim gözlerini

Buluttu
ak bulut
Bir tutam nemli ışık
Serserindim

Düşündüm ve bir zamandı
*gözlerin geldi
kapalıydı aklıma*

UMUTÇU

umutlarım
kadıköyden kalkıp
adalara giden bir vapurda

bir kış sabahı erkenden
şiir tezgâhıyla
hammaddesi umuttan
sevdalar satıyorum

martılar koşturuyor peşinden
ve yolcular
lokma lokma fırlatıyor onları

şafakta kapış kapış
martılara yem olan umutlar

tükettim denizde sevdalarımı
kapıları açtım ardına kadar

Emrah Altınok

Özgür Macit

KURDELE TÜRKÜSÜ

Çok iyi bir sarhoştum. Kedilere tekme atmadım.
Bir çizgide dümdüz gittim. Sokakta yalpalamadım.

Güzel bir sarhoştum. Kimse dönüp bakmadı.

Çok uyumlu bir sarhoştum. Bileğime jilet atmadım.
Yürüdüm uslu uslu. Uyaktı adımlarım: Tik-Tak! Tik-Tak!

Şiir gibi sarhoştum. Kimse tutup okumadı.

Çok müşfik bir sarhoştum. Yol verdim yaşlı kızlara.
Birine sarıldım. Teşekkür beklemedim.

Çok sıcak bir sarhoştum. Kimse sokulup ısınmadı.

Çok seviyeli bir sarhoştum. Kaşlarımı hiç kaldırmadım.
Dil çıkarmadım kafa sallayanlara. Parmağımı bile kımıldatmadım.

Küfür gibi sarhoştum. Kimse üstüne alınmadı.

Çok sevimli bir sarhoştum. Yürüdüm tıpış tıpış.
Küçük kızlar gibiydim. Kurdelem bile tamam.

Cebinde elma şekeri taşıyan amcalar bana kıyamadı.

Sıkı sarhoştum. Şehir aldıandı.

Arzu Çur

E- SÖYLEŞİ: Memet Fuat

Kuzey Yıldızı: Şu anda pek çok edebiyat dergisi mevcut vitrinlerde Bunların edebiyata katkıları konusunda görüşleriniz nelerdir?

Memet Fuat: Bence, bu tür dergiler, editör yetiştirmek açısından yararlı oluyor. Dergi nasıl çıkar, içinde yaşayarak öğreniyor çıkarıcılar. Ama sanatçı adaylarının bir elekten geçmelerini engelledikleri için onlara zararlı oldukları kanısındayım. Bir şair, öykücü, ya da denemeci, yazdıklarını en iyi dergilerde yayımlatmak için kendi kendisiyle yarışmadan gelişemez. Üç beş arkadaş bir araya gelip kendilerini şair, öykücü, denemeci ilan ediyor, baş köşelere kuruluyorlar. Bu çok kötü.

KY: E Dergisi'nin ocak sayısı Nâzım Hikmet'e ayrılmıştı bildiğiniz gibi. Fakat kapaktaki rubaide "ben Türk şairi komünist Nâzım Hikmet" yerine "ben Türk şairi Nâzım Hikmet" yazıldı. Nâzım Hikmet'in editörlüğünü yapmış biri olarak buna dair düşünceleriniz nelerdir?

MF: O şiir ilk yayımlandığında, komünizmi övmek, ya da komünistliğiyle övünmek suçtu. Onun için 'komünist' sözcüğü çıkartılarak yayımlanmıştı. Sonra yasalar değiştirilince yerine kondu.

YÜZÜMÜ ÖR YAĞMURLA

Beklemek buruşturuyor beni bu şehirde
ne zaman baksam bir kadının yüzüne
hepsinde yırtık kuş resimleri
pedalı kırık bisikletler...
özlemi yok yaz mevsimine hiç bir kadının
bu ülkede her kadın bir kar masalı...
anladım.

Ezanı çan sesine yapıştıran
herkesi anlayan bu şehir
pıtraktır tırmalar sesimi
uyuyan feneciler yerine kor beni
oynatır neonları bir yosma gibi asfaltta
ezilirim yosmaların kabusuyla
hayaline sığınırım yağmurun
bir çocuğun rüyasına...
şehrin ışıklarına yenilir yağmur.
karın beyazı suyun rengine dağılır
hayatın renkli kitaplarından koparılmış
çocuk resimleri kalır bir avuç.

Yüzümü ör yağmurla
gidersen
dönmeyeceğimi biliyor akdeniz.

Faruk Bal

YÜRÜYEREK GEÇTİM GECEDEN

her sokak lambasının, gölgeler bırakıp
aydınlattığı yerde gördüm seni
gölgen yoktu peşinde, korktum senden
bir sigara içimi uzaklıktaydın bana
sigaramın dumanıyla kayboldun gittin
ben yürüyerek geçtim seni saklayan geceden

Ahmet Boyun

ANGELICA

bu akşam neredesin?
yıldızların aydınlattığı cennetin kır çiçeği
hâlâ uçmanın büyüünde.
özgürlüğe ağıt yakar saplantılar

değişti anlamlar ebedi bir sözcükle
oysa ben hâlâ yanıyorum senin ateşinle
hiç bitmeyen, sahte bir maskeli balo
vadedilmemiş, bulanık aşkın tadı değil ki

ve hâlâ merak ediyorum hiç aynısını merak ettin mi
ve hâlâ merak ediyorum...

Duncan Patterson

Türkçesi: Nilgün Birgül, Vedat Kamer

KIRIKTAN MI SÖZLÜKTEN Mİ?

Ulaş Nikbay

Şiirin Yunanca karşılığı olan ‘poiesis’ yaratma anlamına gelmektedir. Öyleyse şiir eylemdir. Çünkü şair ‘verili dünya’ya¹ karşı kendi tavrını geliştirerek, yaratma eyleminin doruklarında gezinir. Şiir özünde “sokağın tamamı kadar”² özgürlüğü taşıdığından kalıplara uymaz. Şairin kalıplara uymak gibi bir sorunu da yoktur. Öyleyse şiirin tüm kalıpları, ayrımları aşan özgün bir duruşu olmalıdır. Peki bu özgün duruş nasıl yakanılır?

Platon “Şair kanatlı ve kutsaldır; esinlenmeden, kendinden geçmeden ve aklını yitirmeden yaratamaz” der. Sorumuzun cevabını burada buluyoruz. Benim zaman kırığı olarak ifade etmeye çalışacağım olgu da budur. Başta bahsettiğimiz yaratıcılığın doruklarına ancak o kırıkta ulaşılır. Zaman kırıldığında, kırık şairini içine alır ve şair orada şiirini düşürür. Kırıkta kaldığı süre şiirin uzunluğunu belirler. Kimi zaman tek sözcük, kimi zaman tek dize, kimi zaman birkaç dize, kimi zaman uzun bir şiir... Burada tek bir kırıktan söz etmiyoruz. Her şiirin ayrı bir kırığı vardır. Bu demek değildir ki, bir kırığa tekrar düşülmez. O şiirin kırığına bir kez daha düşüldüğünde şiiri devam ettiren yeni dizeler gelebilir. Şiirin tamamlanması kırığından çıkıldığı anlamına gelir. Şair bunu bilmez, hisseder. Peki neden kırık vardır? Neden ‘zaman’, şairi şiirini kırıkta yaratma eylemine çağırır? Fazlasıyla gizem... Bunu çözebilmiş değiliz.

Konuyu günümüz şiirinde sorun olarak gördüğüm ‘kırksız’ şiirlere bağlamadan önce, bu yönelime neden olan bir olguyu açıklamak gerekiyor. Duranty’nin tanımlamasına göre gerçekçilik; “yaşanan dönemin, toplumsal ortamın içten, tam olarak yansıtılmasından yanadır; çünkü bu doğrultu, sağduyuya, düşünsel gereksinimlere ve halkın ilgisine uygun düşer ve her türlü yalandan, aldatmacadan uzaktır.” Diğer yandan, 1924’te Andre Breton tarafından yayınlanan *Gerçeküstüçülük Bildirgesi*’nde³; “bir başka biçimde düşünmenin gerçek işleyişini ortaya koymaya yarayan salt ruhsal özdevinim, aklın her türlü denetimi dışında, her türlü estetik ya da ahlaki kaygıdan sıyrılarak, kendini düşüncenin akışına kaptırma” olarak gerçeküstüçülük akımı ifadesini bulmuştur.

Gerçeküstücü olmayan şairlerin ‘şiir’lerinde de gerçeküstücü öğelere rastlanabilir. Garip ve

İkinci Yeni hareketlerinde de gerçeküstücü olmamalarına rağmen, gerçeküstücü öğeler içeren dizelere rastlarız. Orhan Veli’nin “Bir de rakı şişesinde balık olsam!” dizesi bu duruma en güzel örneklerden biridir. Gerçeküstüçülük şaire verimli ve geniş bir alan sunar. Orada aklın zincirleri kırılmıştır. Yoktan yaratma eylemi bütün ihtişamıyla kırıkta beklemektedir. Peki öyleyse eleştireceğimiz konu nedir?

Günümüz şiirindeki temel yönelim gerçeküstüçülük adına anlamı silmektir. Hatta anlamın silinmesi için uğraş vermektir. İşte bu noktada karşımıza ‘kırık’ yoksunu şiirler çıkıyor. Çünkü şair, temel amacını önceden saptamış ve adeta işini profesyonelleştirmiştir. Şiir yazmak adına gazetelerden, dergilerden, hatta sözlüklerden sözcükler toplamaktadır. Not alınan bu sözcüklerin günlük dilde pek kullanılmayan, anlaşılmayan sözcükler olması istenmektedir. Çünkü anlam düşmandır. Anlaşılmayan sözcüklerle anlamsız şiirler yazılacaktır. Böylece anlam silinecek, düşman yok edilecektir. Toplum zaten şiire uzaktır. Dolayısıyla ortada sorun da yoktur. Oysa sorgulanması gereken ‘toplumun mu şiire uzak durduğu, yoksa günümüz şiirinin mi topluma uzak durduğudur’.

‘Toplum zaten şiir okumaz’ görüşünden yola çıkılarak, ‘anlam’dan sıyrılmayı hedefleyen şiir nerede duruyor? Aklın zincirlerinin kırıldığı yer olduğundan, soyutu yadsımamak gerekir. Çünkü imgeler deryası şiiri orada doğurabilir. Anlamdan ister istemez uzaklaşılabilir.. Ama ya bilinçli ve sürekli bir anlamdan kurtulma savaşı varsa? Bu önceden hedefler koyup şiir yazmaktır. Şiir söylemek değildir.

Aslolan kırıktır! Onun getirecekleridir. Sözcükleri de kırık getirecektir. Sözcük toplamacılık ile ancak duygu yoksunu şiirler ortaya çıkar. Çünkü derinden hissedilmemiş, kâğıt üstünde farklı zamanlarda not edilen sözcüklerden oluşmuştur bu şiirler.

Şiirin okur içinde bile elitleşmesinde eleştirdiğim anlayışların suçu yok mudur? Biraz düşünelim! ♦

¹ Sınırları çizilmiş, biçimlendirilmiş, hazır bulunmuş

² Mazlum Çimen’in bir dizesi

³ Manifesto du surrealisme

KUZEY YILDIZI

Kuzey Yıldızı, bildiğimiz gibi, insanların umutsuzluklarında gökyüzünde onları hep aynı yerde bekledi. Yıldız ışığının bize düşündüklerini paylaşmak için çıkık yola. Sorumluyduk dostlara ve düşünmedik ne olurdu hava bulutlu olsa...

[ocak 2001]

Bir kış gecesi idi ya hatırlamıyorum hava nasıldı. Ben nadiren yaptığım üzere gece yarısından sonra uyanıktım ve kader işte, tam o vakit, bize yollarımızı birleştirmemizi salık vermeye karar verdi. Ben gördüydüm ya yıldızlardan gelip yüreklerimizdeki pıhtıyı alıp götüren beyaz kanatlıyı, güvenemezdim henüz tanımadığım birine, söyleyemedim ona. Bir gece sivrisinek vızıltılarının altındaki Çukurova'ya uzanıp tertemiz gökyüzünü seyrederek anlattım onları göğün gizli iblisine.

Kuzey Yıldızı bize gökten üçüncü kez göz kırptığında o, çoktan Zeus'un ona bir doğum gününde aldığı sulu boyalarla gökteki yıldızları boyamıştı. Ben suç ortağıydım, ona gereken doğru fırçayı bulduğum için. Denizin gardiyanı onun rengini bozduğumuz için peşimizdeydi. Hangi yıldızın ışığına sığınsak, açıkta kalıyorduk.

Hani *Kurbağa ile Boğa* hikâyesinde, kurbağanın boğa kadar olacağım derken, göz göre göre çatlaması vardır ya; işte yıldızlar da aynen o şekil, gök kuşağının renklerine parçalandılar ve sırf bizi yargılamak için geriye topluştılar. Dünyada asla adil olamayacak bir mahkeme vardıysa, o da buydu.

Onun kalbini çıkardılar ceza olarak, benim de umutlarımı çaldılar.

Mahkeme çıkışı dört yöne giden yollar vardı önümüzde. Biz 'şimal rüzgârıdır' oradan esen diye, kuzeye gidenini seçtik. Bu umuda atılan ilk adım değildi ve hiçbir adımın adı 'son adım' olmayacaktı...

O, sulu boyaları aldığı için Zeus'a kızmaya başladı. Sonra kumdan kaleler yapamadığı için çakıltaşlarına... Hayatındaki insanları, belediye otobüsünün her durakta indirdiği yolcular gibi indiriyordu hayatından.

Sonra ben dağlara çıktım ve orada şunları yazdım:

*Ayrılıklar acıdır
Ve garlarda olur*

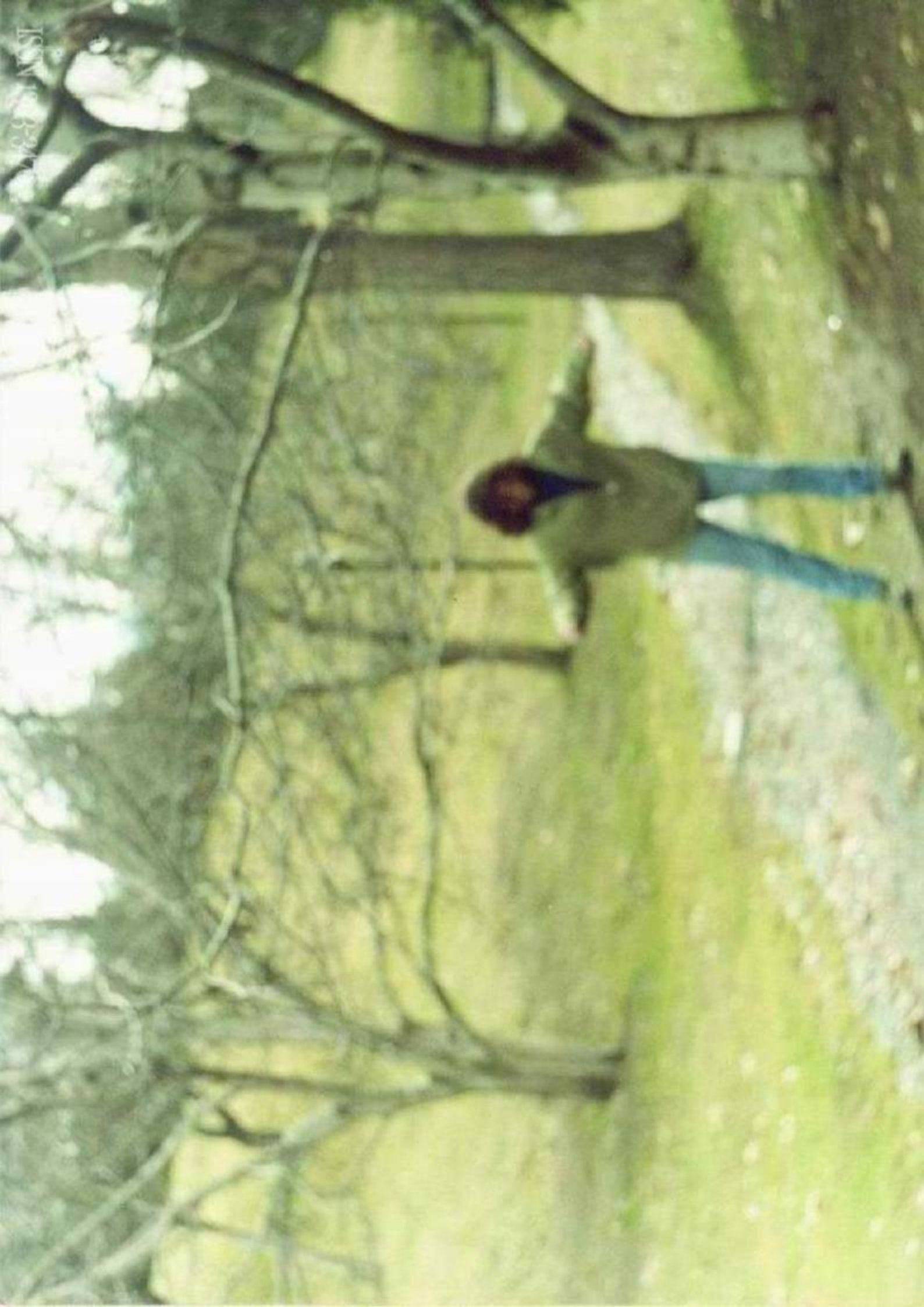
*Seni sevmek
Balkanda (ç)ölmenin ko(r)kusudur*

Sonra ben şimale kendimi kaptırmışken, farkına varmadan, yıldızları kaybettim. Ama yönümü bulmakta pek zorlandığım söylenemez. Çünkü doğru yönü gösteren Kuzey Yıldızı'ydı.

O ise yıldızların gerçek birer renklerinin olmadığını çok geç anlamıştı. Yıldızların herhangi birinin, diğerlerinden farkı olmadığını anlaması için ne kadar süre geçeceğini düşünmek bile istemiyorum...

Sonuçta o Kuzey Yıldızı'nın sahiplerinden biri...♦

www.fox.com